

Naročnina za kraljevino SHS Mesečno 48 K. Letno 576 K. Inozemstvo: Mesečno 68 K. Letno 816 K. Oglasi: enostopna mm vrsta za enkrat 2-80 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo: Wolfova ulica 1/A. Telefon 360. Uprava: Telefon 44. Vseučeliški knjižnici v Ljubljani. Obvezni izvod, poštnine prosto.

Nadaljevanje nasilja fašistov na Reki.

Zagreb, 18. marca. (Izv.) Reška Jugoslavanska stranka je prejela iz Sv. Ane pri Sušaku nastopno poročilo: Nasilja fašistov in arditov nimajo konca. Banditi hodijo od hiše do hiše zavrednih Jugoslovancev in odnašajo vse, kar najdejo. Pohištvo razbijajo in mečejo na cesto. Predsednik konstitucije dr. Rudan je bil na ulici ustavljen in napaden od arditov. Profesorja Sorticara, legionarja, so arditii odvedli na municipij, kjer so mu ukazali, naj

gre iskat člane konstituante, ki so se razbežali. Okol 20 članov je pobegnilo v Trst, a 23 v Bakar, med njimi tudi predsednik dr. Rudan in bivši državni tajnik za pravosodje dr. Jechel.

Reka, 18. marca. (Izv.) Vojaški svet je imenoval provizorno vladu, ki ji načeluje Osoinack. Nacionalisti in pristaši Zanelle so odklonili vstopiti v to novo vladu. Pogajanja se nadaljujejo. Prihodnja naloga nove vlade bo sklicanje konstituante.

Zopet novi veleizdajalci?

Sarajevo, 18. marca. (Izv.) Politika vodi obširno preiskavo glede podatkov, ki jih je dobila pred kratkim glede tamosnje konference nekaterih separatističnih in protidržavnih elementov iz Jugoslavije. S temi ljudmi je bila v stikih delgacija črnogorske skupine bivšega ministra Plamenca, ki deluje na to, da se Črna gora odcepi od Jugoslavije in da se vzpostavi kot kraljevina pod svojo dinastijo. Govori se, da so v tej zadevi kompro-

mitirani tudi nekateri muslimani. S teh sestankov, ki so se vršili na Dunaju, so poslali ti prevrtni elementi v Sarajevo memorandum, toda pisan v arabskem jeziku, da ga ne bi kdo drugi razumel. Doznava se tudi, da sta pri tej aferi kompromitirana muslimanski poslanec Ulenović in urednik muslimanske »Pravde«, ki izhaja v Sarajevu. V zvezi s to afero je bilo aretiranih tudi več drugih oseb.

Pokrajinski namestnik Ivan Hribar pri posameznih ministrih.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Včeraj dopoldne je pokrajinski namestnik za Slovenijo Ivan Hribar v spremstvu poročevalca posetil ministra za trgovino in industrijo Osmara Vilovića. Pokrajinski namestnik Ivan Hribar se je razgovarjal z ministrom o prometu, o trgovinskem pouku, o tehnični soli, o osebnih vprašanjih in o povišanju izvozne carine za ono blago, ki se izvažava v Italijo. Razgovor je trajal nad eno uro. Pokrajinski namestnik Ivan Hribar je pozval ministra, da čim prej pride v Slovenijo, da se o podrobnostih pouči o industrijskem življenju v Sloveniji in da zainteresira vladu za to vprašanje. Minister Vilović je obljubi-

bil pokrajinskemu namestniku, da uporabi prvo priliko, da posei Slovenijo.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Pokrajinski namestnik Ivan Hribar je posetil tudi ministra za narodno zdravje Derviša Omerovića in ga zaprosil, da bi se kopalnice v Roganski Slatini, ki spada sedaj pod centralno upravo, prepustilo upravi v svrhu boljšega razvoja tega kopalnice. Minister je objubil, da bo skušal tej želji ustreči, ker se s tem razbremanj državnih proračunov. Zahiteva pa, da se v kopalnici zagotovi gotovo število postelj za siromašne goste, predvsem za uradnike.

Seja zakonodajnega odbora.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Danes ob desetih je imel seja zakonodajni odbor. Na dnevnem redu je bil zakon o oblastni in srezki samoupravi, in sicer je pododsek predložil plenumu novo redakcijo člena 44. Ker poročevalce ni bil prisoten, poročila podpredsednik Ljuba Davidovića, da je pododsek začel svoje delo ob devetih dopoldne na redakciji novega člena, a da še dela ni končal, in predlaga zato, naj se preide preko te točke na dnev. red ter da bo na prihodnji seji predložen gotov člen. Po kratki debati se predlog podpredsednika Jovanovića z večino glasov sprejme nakar preide odbor na drugo točko dnevnega reda: zakon o administrativni razdelitvi države. Prvi poročevalac Jovanovića navaja v svojem govoru, kako je pododsek pri svojem delu bil voden po določilih ustave, ki veli, da oblast ne sme imeti več kot 800.000 prebivalcev. Ta predpis je imel za posledico, da dosedanje zgodovinske tvorbe, tadozvezane dežele in pokrajine, niso mogle ostati, kakor so bile doslej. Radi tega se je v velikem delu naše države začelo govoriti o parcelaciji. Jovanovića navaja dalje, ako se govori o parcelaciji naše države, zlasti pa o parcelaciji Hrvatske in Slavonije ter Dalmacije, da se dela velika krivica enemu delu naše države. Pozablja se namreč, da se to ne bo izvršilo samo v enem delu države, temveč povsod. Kakor se bo postopalo napram Hrvatim in Slavoncem, tako se je postopalo tudi napram kraljevini Srbiji. (Poslanec dr. Hohnjec vzklikne: »Niste se še zednili za to!«) Ugotavljam, da mi je g. dr. Hohnjec napravil čast s svojim vzklikom. Vidimo, da se nobenemu delu naše gržave ni zgodila krivica. Ako nečemo, da bomo v vsem enaki, ne moremo dopustiti, da se samo Srbija parcelira, da nima samo ona svoje glave, dočim jo imajo drage pokrajine. Ne moremo najti dokazov, da bi se napram kateremu delu naroda, zlasti napram Hrvatim delalo na to, da se v kateri oblasti razkosajo in da se oblasti tako razporedi, da bi bili v kateri oblasti majorizirani po Srbih ali kakih drugih večini. Iz tega se razvidi, da ni nikjer srbske premoči in da so vse tožbe neosnovane. Delitev se je v glavnem vršila v starih mejah. Vladni predlog je iz prometnih in zemljepisnih ozirov izpremenil dosedanje meje med Slovenijo in

Hrvatsko. Tako je bila Kastavska občina dodeljena Hrvatski, dasi bi bila lahko tudi Sloveniji. Dalje je bil prideljen Hrvatski otok Krk, ki bi ga tudi ne bilo treba prideliti njej, nego Dalmaciji. Obstoji tudi možnost, da bi bosta dodelj. Rab in Pag, ki bi bila lahko ostala pod Dalmacijo. Dalje obstoji možnost, da se Dalmaciji odtrgajo primorsko-krajiške občine in dodelje Hrvatski.

Tudi ni nobeno parceliranje, ako je bilo Hrvatski prideleno Medjimurje in pa Baranja. Od Bačke, dela nekdanje srbske Vojvodine, je del prisojen Osičku, tedaj Slavoniji. Od Srema bo del prideljen Slavoniji in sicer ojskiški oblasti. Glavni del Srema je prideljen oblasti Bački in sicer iz razloga, ker je bilo potrebno, da z zvišanjem števila prebivalstva v enem delu države, kamor so naši neprijatelji naseljevali tuje elemente, onemogočemo raznarodovanje našega življa. Pri tem prizadeti činitelji niso delali razlike med Srbi, Hrvatii, Šokci in Bunjevci ali med pravoslavni in katoliki. Ozirali so se tudi na ostale Slovence v tem delu naše države, to je na Slovake in Ruse. Motivi za razdelitev v tem delu države so bili visoki in široki. Nato je podpredsednik Kurbegović dal besedo poslancu dr. Hohnjecu, ki prečita nastopno izjavo v imenu jugoslovenskega kluba. »Povodom pretresa zakonskega načrta o razdelitvi države na oblasti imam dolžnost, da v imenu jugoslovenskega kluba izjavim, da se odločno protivimo umetniemu razkosanju posameznih delov države, ki tvorijo celoto po prirodnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih in upravnih razmerah. Taka razdelitev se ne strinja s programom Jugoslovenskega kluba ter vse slovenske in hrvatske ljudske stranke, ki zahtevata delitev državnega ozemlja ra šest pokrajin, t. j. Srbijo, Hrvatsko in Slavonijo z Medjimurjem, Bosno in Hercegovino z Dalmacijo, Vojvodino, Črno goro in Slovenijo s Prekmurjem. Umestna razdelitev se sploh ne strinja z zahtevami, potrebami in interesi hrvatskega in slovenskega dela našega naroda. Ponovno moram obzlatovati, da vladne večine niso smatrale za primerno, ustreči željam hrvatskega in slovenskega plemena jugoslovenskega naroda ter da niso bile voljne, da se razdelitev države izvrši sporazumno z zastopniki večine teh dveh plemen. Prepričani, da je večina zakonodajnega odseka sklenila, da ne popusti od te delitve, smatramo, da je zaman stav-

DR. RIBAR O »HRVATSKEM BLOKU«.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je podal poročevalcu »Vreme« nastopno izjavo, ki se tiče memoranda Hrvatskega bloka. Po mitem mnenju se je Hrvatski blok prenegljal. To se vidi že iz pisma, naslovljenega na predsednika vlade Pašića. V tem pismu priznava Hrvatski blok, da je hrvatsko vprašanje naša notranja zadeva. Vendar zahteva blok, da bi bili tudi Hrvati zastopani na mednarodni gospodarski konferenci v Genovi. To je lahka stvar, toda pot v Genovo vodi skozi našo narodno skupščino. Ako bi bili oni prišli v narodno skupščino, bi bilo gotovo, da bi se v naši delegaciji za Genovo nahajal tudi njihov član, morda celo sam Radić. Poleg tega bi oni tudi že sodelovali v vladi in reševali vsa vprašanja, ki se tičejo interesov naše skupne države. V tem slučaju bi sploh ne prišlo do memoranda. V ostalem pa spomenica ni pravi izraz mišljenja vseh onih, ki so jo podpisali. Naš kmetski svet, ki ga predstavlja Radić, zahteva edinstvo. Tako je tudi vzgojen. On noče niti najmanj dopuščati, da se v naše notranje zadeve vmešava katera-koli tuja država. Samo frankovci zahtevajo intervencijo, sedaj od Avstrije, sedaj od madžarske ali celo od Nemčije. Na srečo oni v naši državi ne predstavljajo nikogar, niti niso nikdar nikogar predstavljali. Hrvatski blok, ki je po svojem delovanju zablodil v neki nesrečni položaj, se hoče na nekak način izvleči iz tega položaja. Rezultat tega poskusa pa je bil še slabši, namreč omenjeni memorandum za genovsko konferenco. Moje mnenje je, da bi radićevci in zajedničarji morali priti v Beograd in sodelovati v narodni skupščini. Oni bi na ta način prišli v stik z vodilnimi srbijskimi osebnostmi v Beogradu, bi se z njimi razgovarjali in se pri tem prepričali, da je nesporazumjenje lahko odpraviti. V skupnem delu bi vsi uvideli, kaj jih deli in bi dobra volja gotovo našla način za bratsko zblizanje in konsolidacijo naše skupne domovine.

AVDIJENCE.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Jutri dopodne sprejme kralj Aleksander v svečani avdijenci romunškega poslanika Emandija, bolgarskega poslanika Todorova in nemškega poslanika von Kellerja, da mu izroče svoje poveljnice, česar dosedaj še niso storili.

MINISTER ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN MORATORIJ.

Beograd, 18. marca. (Izv.) Zastopniki trgovske zbornice s predsednikom na čelu so posetili ministra za trgovino in industrijo in ga prosili, da se zavzame za izvedbo zakona o moratoriju. Minister je sklical za danes anketno komisijo načelnikov svojega resorta, da pojasni svoje stališče.

POLOŽAJ V ALBANIJI.

Rim, 18. marca. (Izv.) »Tribuna« javlja, da je položaj v Albaniji veliko bolj kritičen, kakor se je doslej mislilo in o tem pisalo. Ministru za notranje stvari Zagolija se je posrečilo, da je vzpostavil diktaturo. Z vsa silo je začel nastopati proti nacionalistični albanski stranki. Razen Jugoslavije podpira Zagolija tudi angleški konzul. V tukajšnjih krogih se govori, da je Zagoli pretendent za albanski prestol.

INOZEMSKI KREDIT ČEŠKOSLOVAŠKI.

Praga, 18. marca. (Izv.) Kakor poročajo »Narodni Listy«, so Zedinjene države ponudile Češkoslovaški kredit 25 milijonov dolarjev. Kredit sta ponudili tudi Švica in Holandija.

IMENOVANJE DRŽ. TAJNIKA ZA INDIJO.

London, 18. marca. (Izv.) Viscount Peel je imenovan za državnega tajnika za Indijo.

BOLJŠEVIŠKO GIBANJE SE SIRI?

Rim, 18. marca. (Izv.) Iz Carigrada poročajo, da so se georgijske čete združile s kavkaško vojsko pod boljševiškim vrhovnim poveljstvom.

Iljanje kakršnikoli predlogov in odveč vsak napor z naše strani, da se tak delitev zavzrže in da se odstrani izvor nezadovoljnosti in krivic. Nato je predsednik Kurbegović zaključil sejo in odredil prihodnje za ponedeljek ob devetih z istim dnevnim redom.

Na zgrešenih petih.

Naša sedanja vlada ima pravzaprav samo eno dobro stran. In ta je, da ni nikogar razočarala, ker ni od nje nikdo ničesar pričakoval.

Že pri svojem porodu je vedel vsakdo, tudi pristaši demokratske in radikalne stranke — muslimani in samostojni kmeti so itak samo privesek — da je bila ta vlada le zasilen izhod iz zagate. Trajala naj bi pač le tako dolgo, dokler bi ne prišla možnost boljše ali pa, dokler ne bi razpadla sama od sebe. Do tega razpada bi bilo tudi že davno prišlo, če bi udeleževali vladni stranki svoja načela in bi jih iz osebnih in strankarskih koristi ne teptali ob vsaki priliki.

Delo take vlade seveda ne more biti prida. In v resnici tudi ni. Ne more se današnji vladi sicer očitati, da ničesar ne dela; ne, prej bi celo rekli, da dela mnogo. Toda vse njeno delo je brez vsakega sistema, brez načrta, brez medsebojne zveze z eno besedo popolnoma brezglavo in bilo bi boljše, da ga ni; saj v svojih posledicah stvarja vedno le večjo nezadovoljstvo med narodom.

Vlada torsira zakon o razdelitvi države. Pri tem se popolnoma nič ne ozira na to, da je načrt za to upravno razdelitev, kot ga je izdelala vlada, v praksi neizvršljiv. Ravnotako naše vlade popolnoma nič ne moti to, da je proti taki upravni razdelitvi, kot jo predvideva vladni zakonski načrt, vse prečansko ljudstvo, ki vedno odločneje zahteva avtonomijo. Vlada gre po svoji zgrešeni poti naprej, neoziraje se na dnevne dokaze, kam da ta pot vodi.

Aler v naši državi se množe. Vodilnemu državniku ministru Pribičeviću se očita, da je v zvezi z atentatom na Draškovića. Prestavniku hrvatskega bloka Drinkovića se očita, da je vzel, v času, ko je bil minister preko 100.00 Din. predujma na svojo plačo in da je naročil na svoj račun nepravilno za preko 2 milijona Din. poštnih znank. In takih aler bi se lahko našle še kakih ducat. Nikdar pa se ne razčistijo. Človek se nehoče spomni na haitanske zamorske republike.

Rekli smo, da je vse vladno delo brezglavo. Tam pa, kjer bi se moralo rešiti kako vprašanje sistematično ter z žrtvovanjem strankarskih interesov, tam naša vlada gotovo ne bo prišla za delo. Tako je hrvatski spor še vedno nerešen in obe nasprotni si stranki se ne trudita morda za zblizanje, temveč le, kako bi prepad med Hrvatii in Srbi še bolj povečali. Tukaj je hrvatski blok ravnotoliko kriv kot vlada. Toda vlado zadene poleg tega še krivda, da skuša s pomočjo denarja ustvariti fašistsvske organizacije, ki naj bi nastopale ne morda proti zunanji sovražnikom, temveč tudi proti onim državljanom, ki ne odobravajo državopravnega stališča naše vlade in ki bi s tem povzročile državljansko vojno. In tako bi lahko naštevali naprej. Vemo, da brez uspeha. Vlada bo ostala brez ozira na kletve državljanov na svojih zgrešenih potih in jadrala k svojemu koncu.

Upamo, da pride kmala.

Kontrola nemških financ.

Pariz, 18. marca. (Izv.) V finančnem odseku zborn. je nazaninil finančni minister De Lasteyrie o vprašanju vojne odškodnine, da so ministri zavezniških držav proučevali načrt uspešne kontrole nemških financ. Vlada smatra za potrebno, da Nemčija najame posojilo v inozemstvu, da more tako zadostiti svojim obveznostim. Glede dolgov zaveznikov med seboj je izjavil finančni minister, da se Francija ne upira izpolniti svojih obvez, da pa ji je trenutno nemogoče poplačati svoje dolgove. Zaradi tega je potrebno, da se zavezniki v tem pogledu sporazumejo.

London, 18. marca. (Izv.) »Daily Telegraph« javlja, da Anglija ni pristala na predloge, ki sta jih stavila zastopnika Francije in Italije v velposlaniški konferenci v Parizu, da se namreč vojaška kontrola v Nemčiji podaljša na osem let. Anglija stoji na stališču, da se ne izvaja vojaška kontrola, dokler

se ne umaknejo angleške čete iz Kölna, to je do leta 1925. Anglija tudi ne zahteva, da ji Nemčija povrne stroške za vzdrževanje zasedbenih čet. Pariz, 18. marca. (Izv.) Po vesteh iz Washingtona je izdelal državni tajnik Hughes nota, ki se odpošlje zavezniškim vladam. V tej noti zahteva Amerika, da se nadoknadijo stroški za vzdrževanje ameriških zasedbenih čet. Am. vlada izjavlja, da bodo Zedinjene države pristale v tem vprašanju na primerno ureditev, ki bi jo predlagali zavezniki. Na seji ameriškega senata od 17. t. m. so nekateri senatorji zahtevali, naj se umaknejo zadnje ameriške čete v Nemčiji tostran Rena.

Berlin, 18. marca. (Izv.) Nemčija je plačala reparacijski komisiji osmi obrok vojne odškodnine v znesku 31 milijonov zlatih mark. Vsega skupaj je Nemčija doslej plačala na račun vojnih odškodnin 248 milijonov zlatih mark.

KOMBINACIJE GLEDE ZADRŽANJA ANGLIJE NA GENOVSKI KONFERENCI.

London, 18. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Lloyd George in zunanji minister lord Curzon bosta načelovala angleški delegaciji na mednarodni gospodarski konferenci v Genovi, kakor je izjavil minister Chamberlain na zadnji seji spodnje zbornice. Chamberlain bo predsednik angleške delegacije na orientalski konferenci v Parizu. Prijatelji ministrskega predsednika Lloyd Georgea izjavljajo, da se drži svojih načrtov za genovsko konferenco. Toda nasprotniki, zlasti pa oni, ki so v zvezi z Northflovim listi, pa smatrajo njegovo odločnost, o kateri pravijo, da je le navidezna, za političen manever in sodijo še vedno, da se bo angleški načrt za konferenco v Genovi moral opustiti. Po vesteh iz Moskve, so ruski sovjeti zelo nejevoljni zaradi tega, ker je Rusija izključena od pripravljalne konference strokovnjakov in izjavljajo povsod, da bo zaradi tega gospodarska konferenca v Genovi brezuspešna. Notranjepolitični položaj je bil včeraj še bolj nejasen. Vlada je sicer izjavila, da lord Derby še ni končno odločno odklonil prevzeti mesto državnega tajnika za Indijo, listi pa, ki so v zvezi z unionisti, energično trdijo nasprotno.

AFGANISTAN IN ANGLIJA.

London, 18. marca. (Izv.) Reuterjev urad javlja iz Pehavara: Emir afganistanski je dal v pokrajinah neodvisnih plemen razširiti proglas, v katerem nananzanja, da je sklenil mir z

Anglijo. Plemenom daje razumeti, da ne smejo računati na podporo Afganistana pri sovražnih akcijah zoper indijsko vlado. Ta proglas je izzval veliko potrtost pri onih osebah teh plemen, ki so ščevale na vstajo zoper indijsko vlado. Doznava se, da je ena teh oseb javno zažgala ta proglas.

Ahmed Abad, 18. marca. (Izv.) Indijski agitator in voditelj gibanja proti Angliji Ghandi, je bil obsojen na šest let ječe.

Johannesburg, 18. marca. (Izv.) Vojaštvo in policija sta iz južnih predmestij Johannesburga pregnali zadnje vstaje, ki so se še tam nahajali. Predsednik izvrševalnega odbora delavskih strokovnih organizacij, k se je udeleževal vodstva vstaje, je bil aretiran.

GRČIJA IN ITALIJA.

London, 18. marca. (Izv.) »Daily Mail« poroča iz Brindisi, da je italijansko brodogeje odplulo proti Pireju, da podpira protest italijanske vlade zoper zaplenitev italijanskega parnika »Abazzia« po grškem patrolnem čolnu.

Borzna poročila.

Berlin, 18. marca. (Izv.) Dunaj 4.08, Budimpešta 34.86, Milan 1463.50, Praga 486.25, Pariz 2597.40, London 1202.25, New York 283.21, Curih 5614.35.

Curih, 18. marca. (Izv.) Berlin 1.83, Newyork 513, London 22.47, Pariz 46.30, Milan 25.22, Praga 8.925, Budimpešta 0.63, Zagreb 1.60, Varšava 0.13, Dunaj 0.0775, svete. krona 0.0775.

Demokratski "uspehi"

Beograd, 15. marca 1922.

Ker slovenske demokrate upoštevali v Beogradu samo takrat, kadar gre za parcelacijo Slovenije in za uvedbo najstrožjega in najbolj reakcionarnega centralizma, je naravno, da ne morejo pokazati ljudstvu prav nobenih uspehov. Zato so primorani, da se od časa do časa okinčajo z uspehi opozicije. Tako je bilo za časa, ko je bilo treba uvesti v budžetske dvanajstine poviške draginskih doklad javnim nameščencem, na kar bi demokrate ne bili pristali, ako ne bi bilo hudega pritiska od strani opozicije. Demetrović bi ne bil priletel v Beograd, istotako bi načelstvo slovenske demokratske stranke ne bilo sklepalo o potrebi izplačila drag. doklad, ako bi ne bilo opozicije, katere se je gospoda vendarle ustrašila, kajti pred strankarskim interesom stopa pri demokratih vse v ozadje.

Isto smo opazili, ko se je šlo za slovenske bolnice. Ako bi imeli demokrate kolikšak smisla za slovenske bolnice, bi zdravstveni odsek v Sloveniji ne bil primoran, da jih prične zatvarjati. Zakaj finančni minister, ki je odredil kredit slovenskim bolnicam, je demokrat!

Ac In priti je morala zopet opozicija. Najprej je nastopila pri ministru za narodno zdravje dr. Omeroviću (umri), kjer je mogla konstatirati, da je ministristvo za narodno zdravje s svoje strani vse storilo, da bi preprečilo ukinitve bolnic, da pa je vedno naletelo na najhujši odpor demokrate dr. Kumanudija, kateri stoji še vedno na stališču budžeta iz 1919. leta in noče priznati velike razlike, ki je nastala med tem časom v pogledu podražitve medikamentov, hrane, osebja itd. Ministristvo za narodno zdravje je dr. Kumanudija nešteto opozorilo, da bo primorano zapirati bolnice, ako takoj ne dobi potrebnih kreditov, kar bi pomenilo največji kulturni škandal in največjo škodo, ki jo more država utrpeti na svojem ugledu. Toda vse ni nič pomagalo, fin. minister je ostal trdovraten tudi še tedaj, ko so že prihajali brzojavji, ki so javljali zatvoritev posameznih javnih bolnic. Istega dne, ko so bili pri min. za narodno zdravje opozicijalni slov. poslanci, je bilo odrejeno, da se zatvorijo tudi nekatera zdravilišča in nadaljne bolnice.

Takoj za tem sta poslanca Brandner in dr. Hohnjec (torej še pred sejo demokratskega kluba o kateri je poročalo »Jutro« povsem pogrešno in pred sejo min. sveta) energično protestirala proti fin. ministru proti takemu postopanju. Toda dr. Kumanudi se je upiral govorejoč se, da nima budžetske odgovornosti. Šele, ko sta ga poslanca Brandner in dr. Hohnjec opozorila na ogroženje vsega slovenskega naroda brez razlike na stranke in na posledice takega postopanja, je Kumanudi končno pristal na najnujnejše kredite, ki se plačajo iz specialnega fonda, na katerega sta ga opozorila Brandner in dr. Hohnjec.

Minister za narodno zdravje se je poslancema zahvalil za energični nastop in je prosil za nadaljno pomoč.

Razume se samo po sebi, da si je moral Kumanudi izposlovati privoljenje min. sveta, ki je imel sejo na večer istega dne, a to je zgolj formalna stran. Sedaj pa prihaja »Jutro« in trdi, da je uspeh demokratov, češ, če bi demokrate v to ne bili privolili, bi uspeha ne bilo.

Pri celi stvari gre za to, kdo je oral ledino? Kdo je dosegel, da je Kumanudi pristal na kredite? Iz opisa zgoraj je vse razvidno.

Fakt je torej, da sta uspeh dosegla imenovana poslanca in da bi se bolnice v Sloveniji še nadalje zapirale, ako bi pomoč bila odvisna od slovenskih dem. poslancev. — O Reiserju ne govorimo, ker ima on patent samo na uradništvo, — dr. Žerjav je bolan — dr. Kukovec pa se za slovenske bolnice nikdar ni zavezal, pač pa se je vedno smejal, kadar so ga gospodje iz min. za nar. zdravje opozarjali na opasnost, ki je pretila in je vedno le izvajal krivdo na zdravstveni odsek v Ljubljani, ki baže ne zna gospodariti.

Taka je resnica! Opozicija je dobra vselej, kadar gre za kako važno vprašanje, ki zahteva financiranje, kajti slovenski demokrate se v takih vprašanjih ne upajo na plan, da bi se ne zamerili svojim srbskim kolegom. V tem slučaju bi šel namreč portfelj — luč.

Resnico je bilo treba objasniti, a sedaj hočemo opozoriti na to, da stvar še ni končana. Treba bo širše akcije, da ne pridemo zopet v podobno položaj. Ko se bo šlo za podaljšanje budž. dvanajstin (o rednem budžetu tako še dolgo ne bo sluha), bo treba, da vsi slovenski poslanci napno za naše bolnice vse svoje moči, kajti bolnice niso in ne morejo biti predmet političnih bojov.

Dva nova udarca.

Trst, 16. marca.

Italija doživlja v poslednjem času v svojem gospodarstvu precej udarcev, ki niso tako malenkostni in tako malopomembni, kakor hoče pokazati italijansko časopisje. Ti udarci sekajo državi globoke rane in jo tlačijo k tlom. Pritisek se morda sedaj še ne vidi na zunaj, a utegne nositi težke posledice. Eden izmed udarcev, ki je silno zadel italijansko gospodarstvo, je polom banke »di Sconto«. Posledica tega poloma je bila cela niz konkurzov, ki gotovo niso uplivali ugodno na italijansko trgovino in obrt.

Ali tudi izven te nizi se oglašajo polomi v raznih provincijah Italije, ki kažejo, da se njeno gospodarstvo pogreza dan za dnem. Ta poročila pišemo, da uvidijo čitatelji, da tudi v Italiji ni vse tako, kakor bi moralo biti in da ni vse tako zlato, kakor se svetli. Pred kratkim je priobčil »Il Piccolo della sera« članek z naslovom: »Mala antanta — bluf«. V tem članku dokazuje neki general, kako trila da je mala antanta in kako smešno je, ako si

mala antanta domišlja, da spravlja Italijo je kolikšak v zadrego. Nam pa se zdaj še bolj smešno, ako hoče igrati Italija ulogo junaka, pa ima samo lepo, gizdalinsko uniformo, a noge iz trhlega lesa, ki se lahko vsak hip prelomijo. Sicer pa pokaže bodočnost, kako in kaj!

Te dni je prišla do poloma tvornica črevljev »Calzaturificio veneto« v Pesciji v Toskani. Sklepa se, da znašajo pasiva okrog 14 milijonov lir, vendar pa ta številka še ni definitivna, ker še niso utegnili napraviti bilance. Mogoče je tedaj, da znašajo pasiva še mnogo več.

Pri tem polomu pa ni prizadeta samo tvornica »Calzaturificio veneto«, temveč oškodovane so tudi mnoge strojarne in usnarne v Pesciji, dalje razni mali kreditni zavodi v Toskani, mnogi trgovci in obrtniki, med njimi tudi znani trgovci iz Florencia Ciotti in Paoli, Ettore Conti di Castel Fiorentino in drugi. Škoda nekaterih oškodovancev znaša do milijon lir. Tako imamo tu novo niz polomov, ki bodo sledili drug za drugim.

Običanje ladje. Poldrugi milijon lir škode.

Predvčerajšnjim bi se moralo vršiti v tuk. ladjetilni Sv. Marka splavljenje nove ladje »Livenza«, ki se je zgradila za družbo »Navigazione Libera Triestina«. Splavljenje bi se moralo izvršiti ob 10 in pol. Na to svecanost so bile povabljene razne ličnosti, tako tržaški župan dr. G. Pitacco, kom. Moncada, komis. Faccini, polkovnik Negri, Frasso, razni ravnatelj pomorskih družb ter nešteto druge gospode obeh spolov. Za botro je bila določena grofica Dentice di Frasso, ki je držala pred »krsatom« običajni govor, ki se je glasil takole:

»Velika je čast, ki me je doletela, da smem krstiti ladjo z imenom, ki mora biti drago vsakemu italijanskemu srcu.

Soča, Piava, Brenta in Livenza so postaje naše Kalvarije, ki so postale vsled naših čednosti in sposobnosti blesteči dragulji v kroni naše slave, neveljni listi v vencu naše zmage. Živeljo so ta imena v kruti zgodovini, naj živijo še sedaj v zadahnem miru v obnovljenih energijah podjetij in trgovin. — Idi na morje »Livenza« in v trenutku, ko te sprejme prvi morski val, ti želim sreče na vseh tvojih potih, po katerih boš prenašala slavo italijanskemu imenu, ter ti želim, da najdeš mir, zunanji in notranji mir naše domovine, ki je zdrava in sveta podlaga vsakega življenja in dela.

In zdaj pride najinteresantnejše. Ko je botra dokončala svoj govor, so presekali delavci vrvi in ladja se je začela pomikati v morje. Vse je vpilo navdušenja in tudi vzklikov: »Eja, eja, alala« ni manjkalo. Razume se, da so bili navzoči tudi fašisti. (Delavci so hoteli razobesiti pred splavljenjem na ladjo rdečo zastavo, fašisti pa so to preprečili. Razobešana je bila seveda trobojnica.) No, razigranost in slovesnost je bila kmalu pri kraju. Ladja je nenadoma običala. Približno petina ladje je ostala na suhem. Lahko si mislite, ka-

ka blamaža za betrice in za vso imenitno gospodo. Takol so bili poklicani razni mali parniki, ki so s pomočjo vrvi skušali potegniti novo ladjo v morje, a vse vrvi so popokale. To je trajalo več ur. Gospoda se je naveličala čakati in je odšla na kosilo. Tudi botrica se je izmuznila. Le fašisti so ostali in se jezili na delavce, češ, da so oni kaj pokvarili, ker se jim ni dovolilo razobesiti rdeče zastave.

Poklicati so morali na pomoč velik parnik, ali tudi ta ni imel uspeha. Ves dan so se mučili okrog ladje, a doslegli niso ničesar. Včeraj se je nadaljevalo s poskusi spraviti ladjo v morje. Delali so ves dan s pomočjo razni strojev — vse zaman. Ladja stoji trdno, nemično. Noče pa noče v morje.

Danes so opustili poskuse. Spoznali so, da bi bil ves trud zaman. Sklenilo se je, da razstavijo vse stroje, ki so v ladji in jih prenesejo z nje. Potem se bodo šele nadaljevali poskusi s splavljenjem. Stroški za razstavljanje so preračunjeni na poldrugi milijon lir.

Križa Grčije.

Grčija preživlja težko notranjo in zunanjo krizo. Gumaris je potoval po Evropi, da bi dosegel zboljšanje vnanjepolitičnega položaja in spravi državo iz hude zagate, v katero jo je pripravila politika kralja Konstantina in onih, ki so ga nanovo poklicali na prestol. Uspeha pa ni dosegel, kar je imelo za posledico notranjo krizo. Toda pustimo za enkrat na stran vse onc, kar daje grški domači in mednarodni krizi trenutni značaj in oglejmo si iz nje le tisto, kar ima trajnejši pomen. Pri tem nam ostane za diskusijo interesantni problem, v koliko more današnja Grčija v današnjem obsegu računati na trajni obstanek in v koliko more še zraven upati na uresničenje svojih nacionalnih aspiracij.

Grčija je izrazito maritima država, in to tako po svojem današnjem značaju, ko po svoji historični preteklosti, Danes obsega skoro brez izjeme vse otoke in vse obale Egejskega morja. Isto je obsegala grška oblast v predrimski dobi in isto v času pred turško invazijo. Notranost balkanskega polotoka kakor tudi Male Azije se je nahajala pod vladjo tamkajšnjih narodov, ali drugih držav. Če bi bile te davj historične pravice merodajne, bi jih mogli Grki z veliko upravičenostjo staviti na tehtnico pri sporu za vzhodno in severno egejsko obalo.

Toda ravno tako razdelitev dežel, kakor jo hoče imeti Grčija, je v absolutnem nasprotju z osnovami današnjih držav. Danes kažejo države bolj ko kdajkoli stremiljenje, imeti prost in širok dohod do morja; vsaka država, ki ima svoje jedro v notranjosti, teži z vsemi silami po tem, da doseže tudi vse tej notranjosti po prirodni legi pripadajoče morje.

Ravno s to osnovno značilnostjo moderne države stoji sestava Grčije v križcem nasprotju. Sledč zmotni vab historičnih motivov si je pridobila Grčija po srečnih naključjih obalno ozemlje tujih držav, in ustvarila na ta način izrazito protiprirodno stanje,

ki nasprotuje duhu in težnjam moderne dobe. Grčija ima v posesti južno Makedonijo s Solunom, torej obalo, ki pripada po narodi naši državi, južni Srbiji. Dalje vlada obali vzhodne Makedonije in Tracije, ki tvori po prirodni legi enoto z Bolgarijo. In tretjič hoče Grčija na vsak način vztrajati v posesti Smirne in zapadno maloazijske obale, ki predstavlja najboljše, najugodnejše primorje maloazijska notranjosti.

V bistvu imajo vse imenovane tri drž. Jugoslavija, Bolgarija in Turčija popolnoma vzporedne protigrške interese. Danes jih zastopa na b. v. b. i. diplomatsko le Turčija; Bolgarija se ne more svobodno gibanj, dočim seveda v naši kraljevini zaenkrat ne moremo misliti na realizacijo omenjenih aspiracij. Toda naj si bo nadaljni potek bližnjih dogodkov tak ali tak, gotovo je, da se namer. današnje stanje ne more držati, marveč da mora Grčija te obalske predale prej ali slej izgubiti in se skrciti v one meje, ki odgovarjajo prirodni osnovam moderne države. In to je le Grčija južno od slovenske Makedonije z bližnjimi otoki.

Če bodo Turki pri predstojih pogajanjih v vprašanju orienta. dosegli svoje zahteve, sicer za sedaj še ni popolnoma gotovo, toda da Grčije ne čaka sija, na bodočnost, o tem ne more biti dvoma.

Ruska emigracija v Jugoslaviji in današnji radikalno-demokr. režim.

I.

Uvod.

Ruskim emigrantom, njihovi organizaciji in njihovemu delovanju v naši državi posveča našo javnost mnogo premalo pozornosti. Naši časopisi prinašajo sicer od časa do časa vesti o opozicijalni listi jeze na Vranglova, zabavljajo čez podpore, ki jih dobivajo ruski emigranti od naše države. To pa je tudi vse. Ali nobeden naših listov ne skuša globlje prebrskati v problem ruske emigracije, da bi skušal pronikniti v tajnosti življenja ruske emigracije v Jugoslaviji, da bi iskal tajne vezi, ki vežejo radikalno-demokratsko vladu in rusko emigracijo. Živimo, kakor da bi ne bilo ničesar in vendar ta ruska emigracija in njena organizacija ni tako enostavna stvar kakor izgleda na prvi pogled. Ruska emigracija predstavlja danes v Jugoslaviji trdno organizacijo. Organizatorji te emigracije so vojaši. In ta organizacija uživa polno pomoč vlade. Mnogo teh emigrantov zavzema odlična in zelo zaupna mesta v državi. Da, v rokah ruskih emigrantov je tajna policija naše države. Lebedev, bivši šef ruske Ochrane sedi na čelu naše tajne policije. Ruski emigranti so organizirani, so vojaško organizirani. In vsaka organizacija predstavlja v državi politično silo, ki vpliva tako na notranjo kakor tudi na zunanjo politiko države. Ali je kdo pri nas še tako naiven, da misli, da je sprejem ruskih emigrantov v našo državo samo akt gostoljubnosti?

Ivan Rozman:

Naša bol.

(Dalje.)

Iz lastne izkušnje vem, da se je ta uvoz omejeval, kar je bilo le mogoče, ali vsaka taka prepoved od naše strani je bila protipostavna dejanje; zakaj interal. komisija je vzdrževala princip popolne svobode prometa med obema pasoma. Iz takih zmednih odnošajev se je izcimila znana afera o tihotarpstvih na Koroškem.*)

Skratka: Pomanjkanje enotnega, dobro premišljenega in enotnega koroškim razmeram ustrezajočega politično-strategičnega načrta je bilo obče občutno in čim bolj smo se bližali

*) Ako je naša plebiscitna komisija verovala vanje, potem je zanjo slabo pričevalo, ker ni imela vpogleda niti v svoje lastne stvari, dvakrat slabo zanjo pa tedaj, ako je hotela s tem zakriti lastne napake in jih naravnati podrejenemu uradništvu. Po privatnem poročilu (oficijelno je ta stvar poročena ad acta) dotična komisija ni našla ničesar nepostavneza; kljub temu pa je neki član dotične komisije javno jemal čast uradništvu, ki je uređevalo prehrano na Koroškem. Taka mahadravost, kakršna kaže ta prihodek, je neopustna, zlasti, ako je bila preiskava uprizorjena na ukaz min. sveta. Seveda so se vršile razne nereditosti, ali te so bile v primeru s tem, kar so uvedli odločilni vladni faktorji, precej nedolžne narave. Vse kar se je pisalo o takozvanih tihotarpstvih na Koroškem, je razen nekaj primerov, ki so pa naši vladi znani, v bistvu gola izmišljotina. Treba je komu vendarle povedati, da so gospodje, ki so vodili plebiscit na Koroškem, svoje napake hoteli zakriti s tem, da so dvignili to vihrjo po starih političnih receptih, ki so vsakemu diplomatu dobro znani. Naravnost čudno bi bilo, ako bi se kaj takega sploh ne bilo dogodilo na Koroškem, ko se vrše vse drugačne in hujše nereditosti pri nas že danes. Ne zagovarjam jih, pač pa bi bilo dobro, da se ob takih prilikah posluje vsaj po pravilih, ki so priznana v vseh civiliziranih državah. Ako je kdo-kaj zakrivil, naj se kaznuje, naj bo kdorkoli, sicer naj molči vsakdo: časnikar, poslanec ali minister. (V pas B se je vozilo krog 5 vagonov pokvarjene moke, in to s privoljenjem naše deželne vlade in odseka za prehrano. Kakovost te moke se je ugotovila poprej po strokovnjaku. Ta moka je bila v resnici uporabna le za živinsko krmo in bi se je ne izplačalo prevažati nazaj vsled visokih prevoznih stroškov. Ali ta moka se ni prodala, temveč le zamenjala za stvari, katerih je narodnemu svetu primanjlovalo v svrhu agitacije. Dalje je neko naše podjetje na slov. Koroškem vozilo v pas B krog 8 vagonov koruze. Pravno mu tega zbog odredb interal. komisije ni mogel nihče zabraniti in je bila ta zadeva je moralničnega značaja. Od merodajne strani pa se trdi, da je precej uvažal v pas B neki zagrebški žid in to na podlagi prevoznik, izdanih neposredno od ministrstva ishrane v Beogradu. To je jedro cele takozvane ubojanske afera.)

plebiscitu, tem bolj se je stopnjevala ta negotovost. — Temu mučnemu stanju si je naša narava poiskala leka. Zakrivali smo si to vrzel z optimizmom, ki je bil prav tako nezdrav, kakor so bili nezdravi njegovi vzroki. V vrstah naših pol. borcev se je razleglo tik pred plebiscitom, da naša stvar še nikdar ni stala tako sijajno. Vseobče so ti borci izjavljali, da dobimo 70 odstotkov glasov in več, a gorje tistemu, kdor je le obraz zveržil ob teh slavošpevih.

Ako upoštevamo vse to, si bo vsak sam vedel odgovoriti, zakaj smo na Koroškem propadli. V našem celokupnem plebiscitnem aparatu so se zrcalile naše domače razmere. Ker smo v prehodu iz suženjstva k samostojnemu pol. življenju, nismo mogli Koroščem podati utisa urejenosti države in ne s kulturno premočjo pritegniti jih k sebi.

Preden sklenem, bi rad pristavil nekoliko iskrenih besedi. V podanem razmotrivanju se nisem hotel niti najmanj zaletavati v osebnosti, ki so določale delo in smer plebiscitnega dela. Toda, ako si hočemo pomagati naprej, si ne smemo mašiti ušes in slepiti oči, ampak pregledati moramo povsem ravnodušno opravljeno delo. To smo dolžni javnosti. Za svoj osebno ne smatram, da so odgovorne za naš poraz posamezne osebe, zakaj, resnica je, da so bili do malega vsi pojonirji na Koroškem najboljšeja hotenja. Posamni delavci so od prenapornega dela in vsled svoje vzgledne vestnosti kratko omedlevali. Povsem izključen pa je slab namen in že zbog tega ne more nikogar teh ljudi zadeti absolutna krivda. Zakaj, nikdo ne more nad svojo moč in svoje zmožnosti. Ali, — in to je treba tisočkrat ponoviti — kaj pomenjajo še tako močne, disciplinirane in navdušene armade, ako nimajo jasno začrtane smeri svojemu delu? Dasi je koroški slučaj za nas Slovence nad vse tragičen, je vendar, objektivno vzeto, povsem naraven z ozirom na naš notranji položaj. Pri nas stopata v ospredje vsepovsod dva glavna principa: kohezivnost, katero imenuje politično izrazoslovje centralizem in adhezivnost, ki se imenuje republikanstvo, federalizem, avtonomizem in slično. Ta dva skrajnika, dokler nastopata sama, izključujeta drug drugega, se medsebojno uničujeta in zabranjujeta enotno idejnost države. Sama po sebi nista pogrešna, nasprotno, oba sta jako zdrava pojava, toda le tedaj, ako pristopi k njima še tretji moment, ki modro združuje vse glavne in bistvene elemente obeh prvih skrajnikov. Spor med dvema mora vedno najti tretji pravni element, ki poda kompromisno in nujno potrebno enotnost obema nasrotnikom. Ker na ta tretji pojav še vedno čakamo v našem javnem življenju, za to se vse naše delo v splošnem medsebojno uničuje. Odtod pomanjkanje odrešilne besede v celokupnem kompleksu državnopravnih vprašanj, odtod vsa nesigurnost pol. uprave in narodnega gospodarstva, odtod ta pohlep po materijelnih dobrinah. Vsebina države je duševni in gmotni kapital, ki ga prostovoljno zlože vsi državljani brez razlike,

tam pa, kjer hoče vsakdo le vzeti in nič dati, tam ni in ne more biti države. Mi smo vse preveč obremenjeni z analitičnim, računajocišnim razumom, mesto z organskim.

Našem porazu na Koroškem so edino le krive naše domače-pokrajinske in splošno-državne razmere. Ker še nimamo enotne idejne smeri v naši državi, ker še nimamo enotne duše, tem manj smo mogli imeti enotno smer in enotni operacijski načrt na koroški pol. fronti. Brez takega, rekel bi prometističnega cilja pa je vsako uspešno delo nemogoče. Mi vsi skupaj smo do danes še epimeteisti, mi vsi tri trije rodni bratje zremo pri svojem delu še vedno nazaj, mesto naprej, ker smo vse preveč zaljubljeni vase in v svoje tradicije. Za to nam ne preostaja drugo, kot da lepo priznamo:

To, kar se je zgodilo na Koroškem, se je moralo zgoditi z vso nujnostjo. Ako bi ob takih razmerah plebiscit dobil, bi se bil moral zgoditi naravnost čudež.

Vsi tisti, ki so imeli tik po plebiscitu in ki imajo še danes polna usta očitkov in »dobrih nasvetov«, naj bi se o pravem času potrudili na Koroško. Tam naj bi uveljavili svoje nazore, nam pa naj bi izkazali prijaznost ter nas pognali od tam proč. Ako je kdo odgovoren za ta neuspeh, tedaj sta to obe vladi, pokrajinska in osrednja, prva, ki je plebiscitna dela uvedla in nadzirala, druga, ki je imela isto nalogo, poleg tega pa še iz razloga, ker je uvedla tik pred plebiscitom svoj sistem.

Spričo te slike, ki ni ravno razveseljiva, je treba, da se zavedamo: ne laž, ne fraza, ne slepo posnemanje imperijalističnih načel, ne strasti strankarstva, ne sam centralizem, ne sam avtonomizem in celo ne obilica vsakdanjega kruha ne morejo nadomestiti onih čudotvornih sil, ki se zbirajo pod naslovom: sinteza vseh bistvenih elementov našega troimenskega naroda! Mi, ki nam je država vese, s katero živimo in pademo, moramo priti čimprej in zadnji čas je, da pridemo, do našega plemenovrojene idejne enote, obenem pa moramo za vsako ceno izvršiti likvidacijo nad vse nebistveno in nestvarno romantiko. To pa je umetnost državištva. Le-ta, ker je njen vir čisti ethos in vsakega slavohejpa in gmotnih dobrin prosta nesebična vdanost državi, osvaja sama po sebi trajno in brez nasilja ne le lastnih državljanov, temveč tudi tuje narode. To čudovito delo opravljajo le one večne, umsko neopredeljive sile, ki se porajajo takrat, ko gre po državi en glas: naj da država ljudstvu, kar je ljudskega in ljudstvo državi, kar je državnega, oba dela drug drugemu iskreno in prostovoljno. Le-ta moč gradi jeklene podstave države, brez katerih narci ni spasa, to so elementi kot posledica notranjega prerodjenja, ki naj odseva iz naše državne prestolice v oni belini in čistočini, v kakršni je nekoč odsevala vsaj na zunaj, atenska akropola. Ako bi ta kamen državne modrosti že imeli, bi bila danes naša država na znotraj in zunaj vse drugače konsolidirana in ne imeli bi niti koroškega, niti primorskega vračanja.

Ruska emigracija predstavlja danes državo v državi, ona je latentna politična sila, ki sodočasno upliva na politično življenje v tej deželi. Pride pa lahko čas, ko jo pokliče sedanja radikalna demokratska vlada na plan, da aktivno poseže v politično življenje, ker organizacija ruske emigracije je razporejena preko cele države, da lahko razvije v odličnem trenutku čim največjo akcijsko zmoglost.

Ob priliki posvetovanj male antante v Beogradu se je mudil tam tudi general Wrangel. To se gotovo ni zgodilo slučajno. Mož je dalj avdijske. Prišel je pač z jasnim načrtom, ker tam so bili zbrani njegovi zavezniki Poljska in Rumunija, samo Češka se je nekam oddaljila od »pravilne« politike male antante.

Wranglova navzočnost v Beogradu je dala povod najrazličnejšim komentarjem tako v domačem kakor tudi v tujem tisku. In stvar je prišla tudi v parlament. Samo da je vlada dala odgovor, s katerim se more zadovoljiti le parlament, kakoršen je danes v Beogradu.

Vendar nam daje ravno to povod, da se želimo malo bliže seznaniti z našo rusko emigracijo in opozoriti na nevarnost, ki preti našemu ljudstvu od te strani. Hočemo pa tudi pronikniti v tajnosti vezi, ki obstojajo med sedanjo vlado in med rusko emigracijo na eni in francosko politiko na drugi strani.

Ruska emigracija v Jugoslaviji je predstava reakcije in avangarda za restavracijo carizma v Rusiji in deluje tudi indirektno za povratak Hohenzolercerjev v Nemčijo.

Ne čakajte, da bodo grobovi in razvaline govorile!

V Latermanovem drevedu stoji edino zavetišče slovenske oblikujoče umetnosti. Zgradba ne nudi sicer nič imponantnega ali nikakor ni v kvar okolice, v katerem se spreha v solnčnih dneh skoro vsa Ljubljana, domačin in tujec, iskajoč toplih žarkov ali hladne sence. Marsikateri pa najde poleg užitka narave tudi duševno razvedrilo in umetniški užitek ako se potrudijo do imenjenega paviljona, v katerem se vrsti razstava za razstavo, dokazujejo, da slovenski umetniki marljivo delajo in napenjajo vse moči za ustvaritev in povzdigo naše kulture.

O ogromno važni vlogi umetnosti za povzdigo posebno enega mladega naroda ne bom danes posebno govoril — ker so ja skoro vsi listi o priliki proslave predsednika Masarykove opozarjali na to činjenco pri bratih Čehih, kar nam je pač najboljši dokaz resnice in kazipot za sedanjo in bodočnost.

»Jakopičev paviljon« tako se imenuje edino zavetišče naše oblikujoče umetnosti v široki in slobodni Sloveniji. On ni — kakor bo gotovo vsaj vsak tujec in tisti, ki ne pozna ljublj. prilik misli, da je sezidan od vlade, dež. mesta ali naših mecenov. Kaj še! Kakor že ime naznanja, postavil ga je — in to že leta 1909 po Kristu (ko so se slike naših umetnikov plačevale še s »zeksarji«) Slovencem, mestu Ljubljani in slovenski umetnosti senior slovenskih umetnikov gospod Rihard Jakopič. Brez njegove požrtvovalnosti bi bila naša upodobljajoča umetnost še danes brez krova in brez vsake prilike javnega nastopa. Pri vsem tem pa se zahte-

va, da izraste pristna narodna umetnost kakor goba po dežju čez noč. — O logika, o mores!

Sedaj pa dovolite, da povem ono, kar me je v srcu zabolelo in mi stisnilo pero v roko, da napišem te vrstice kot *momento* vsem onim, ki so prizadeti po njih prepričanju, po njih duševni kulturi in po njihovih službenih položajih, v prvi vrsti pa našim mestnim očetom slovenske metropole.

Gospod R. Jakopič — oče in gospodar tega paviljona, v katerem je uložil velik del svojega časa, vse svoje premoženje in preko tega — namreč predvojnih 30.000 K — omaguje pod bremenom. Takratni župan, kralj. nam. g. minister Hribar mu je takrat izposloval stavbišče na katerega je g. Jakopič postavil svoj hram umetnosti, ki je njegova last, med tem ko je zemlja, na kateri stoji, še danes last mesta. Kaj ta činjenica za gospodarja takega poslopa pomeni, mi, mislim, danes ni potreba posebno poudarjati in da v 13 letih vsaka stavba trpi, ako se ne popravi. Tudi paviljon potrebuje nujne in temeljite restauracije na vseh koncih, ako naj se ne prepusti razpadu in ako se hoče, da v par letih krasi to mesto razvalina, ki ne bi bila v sramoto samo Ljubljani, ampak celi Sloveniji. To pa se bo zgodilo, ako ne priskočijo merodajni faktorji, ker, kakor se je Jakopič že pogosto posebno v zadnem času izrazil in kar more biti očitno vsakomur, ki opazuje vedno in vedno se ponavljajoče različne težave, s katerimi se ima mož boriti, da vzdržuje to kulturno podjetje — on tega dela iz pod sedanji okoliščini ne more več z lastnimi močmi zmagovati in bo primoran paviljon zapreti in prepustiti ga usodi.

Kakor veste vsi — obiskujete razstave le v zelo redkih slučajih dasiravno se je vstopnina znažala od 1 K (pred vojsko) na 16 vinarjev (16 današnjih kron), razstavljalni stroški pa so se stoterokrat zvišali. Odstotki za prodane slike so neznamni. Prvič, ker se redko najdejo kupci sploh in drugič ker so se cene slikam zvišale od predvojnih cen k večjemu dvajsetkrat med tem ko je vse drugo skočilo na stokratno — umetniške potreščine pa še celo na tri do štirikratno predvojne cene. Med tem pa odvezamo skrbje za paviljon in prireditve razstav našemu Jakatu najplodnejši in najdragocenejši čas ter mu ubijajo lastno vstvarjanje.

Posojilo, če bi ga mogel g. Jakopič pri današnjih prilikah sploh prenašati, za stavbo katere zemljišče ni njegova last pa nikjer ne dobi — kar je sicer žalostno, ali pri današnjem labilnem denarnem stanju razumljivo. Če bi ga pa dobil, riskira, v slučaju da se naša valuta dvigne, da pokoplje tako posojilo paviljon in njega za vedno.

Kolikor mi je znano, je po izvršitvi stavbe takratni gospod župan minister Hribar uvažajoč to neugodno razmerje lastniških pravic obljubil g. Jakopiču, da mu bo izposloval pri mestu, da se mu svet, na katerem stoji paviljon, za primerno ceno odstopi. Žal gospod župan svoje obljube ni mogel držati, ker je moral svoje mesto prepustiti drugemu.

Mislim, da govorim v duhu vseh kulturnih Slovencev brez izjeme posebno tui naših upodablajočih umetnikov, če prosim javno vse merodajne faktorje, da odvrnejo nevarnost, ki preti naši umetnosti.

Prosim Vas gospodje mestni očetje brez ozira na stranko, da rešite kar najhitrejšo to vprašanje in sicer tako, da se ali prepusti g. Jakopiču svet na katerem stoji paviljon v njegovo last, potem bo vsaj vedel mož pri čem je in storil bo kar je potrebn. in mogoče ali da mesto kod posestnik zemljišča odkupi paviljon od gospoda Jakopiča in ga ono vzdržuje kod zavetišče slovenske upodobljajoče umetnosti.

Niti prva, niti druga rešitev Vam ne more delati preglavic — niti košček zemlje niti primerna svota denarja —

Politične vesti.

× Na javno vprašanje javen odgovor. V večeršnjem »Novem času« stavlja gosp. Jos. Gostinčar na »jugoslavijo« javno vprašanje, radi notice »Koalicije hočejo razbiti«, kdaj in kako so se izvršili demagogični nastopi »Jugoslavanske strokovne zveze«, ki so kršili disciplino in resnost akcijskega odbora. Gospod Jos. Gostinčar bi bolje storil, če bi se s tem vprašanjem direktno obrnil na akcijski odbor, ki je soglasno izključil jugoslavanske strokovne zveze iz svoje srede. Od akcijskega odbora bi dobil g. Josip Gostinčar tudi točen odgovor. Kakor smo poučeni, bo akcijski odbor javnosti pojasnil vzroke, ki so bili merodajni za izključitev. Že v naprej pa iz svoje strani lahko konstatiram: JSZ se po svojih zatopnikih pri sedah akcijskega odbora ni v ponovni slučajih podvrpla sklepom večine, kar je za solidaren nastop absolutno potrebno. JSZ je ponovno izjavila, da bo šla svojo pot, če se njenim predlogom ni ustrezilo. Skupno delo je nemogoče, če JSZ ne pozna sporazuma. Akcijski odbor je prišel do prepričanja, da z delegiranimi zastopniki JSZ ne more delati. Zato je akcijski odbor predlagal JSZ, da imenuje druge zastopnike, ki bodo poznali najprimitivnejše parlamentarne običaje. JSZ se ni odzvala vabilu in dokazala, da se indentificira z nastopi svojih zastopnikov. S temi pa ni bilo mogoče, kakor rečeno, skupno delo in ni preostalo drugega kot izključitev, če je hotel akcijski odbor izvršiti sporazumno akcijo. — Nadalje se naj g. Jos. Gostinčar dobro informira, kako so nastopali zastopni-

ki JSZ na shodih v Ljubljani in Trbovljah. Ko to stori, se bo prepričal, da organizacije, udružene v akcijskem odboru, kaj takega ne morejo trpeti. — H koncu še enkrat prihajamo, da si je akcijski odbor nadel strogo gospodarsko akcijo, ki nima s krščansko-socialnim, ali kakim drugim politiziranjem nobenega opravka. Posebno pa ne s takim neokusnim demagoštvom, kot ga je razvijal gospod Beltram. S človekom, ki zmerja člane akcijskega odbora z zaščitniki verižnikov, vojnihi dobičkarjev in z zgovorniki vladnih strank, je pač nemogoče sedeti pri eni mizi. Vsaka nesramnost dobi enkrat svoje plačilo. — Toliko odgovora od strani »Jugoslavije« gosp. Jos. Gostinčarju. Glavni odgovor pa dobi od akcijskega odbora, ki je tudi edini poklican, da utemelji izključitvene vzroke JSZ.

× Zasedba drž. tajništva za Indijo. Lord Derby je končno javno odklonil mesto drž. tajnika za Indijo, ki bo sedaj ponujeno prejkone vojvodi Devonshirskemu.

× Akcija za vzpostavitev monarhije v Rusiji. Ruski krogi v Zagrebu pripravljajo akcijo za vzpostavitev monarhije v Rusiji. Rusa Dobrovoljski in Skovronski sta ustanovila v Zagrebu zvezo ruskih monarhistov, ki šteje sedaj 40 članov. Ostali ruski begunci in to je pretežna večina, ne simpatizira s to akcijo. Toda nova ruska stranka se na to ne ozira, ampak se zunaj domovine bavi z monarhistično politiko.

Čehoslovaško-jugoslavenska anketa.

Včeraj se je vršila v Pragi čehoslovaško-jugoslavenska anketa. Čehoslovaško so zastopali: finančni ministar dr. A. Novak in čehoslovaški konzul iz Jugoslavije. Jugoslavlani so se ankete udeležili v velikem številu med drugimi iz Slovenije zastopnik trgov. in obrtniške zbornice Ivan Mohorič in kmetijski nadzornik Bogomil Skalicky; hrvatska gospodarska družba je zastopal dr. Frankić iz Zagreba. Zborovanje je zelo pristrcno puzdravil praški župan dr. Baxa, nakar je govoril jugoslavanski poslanik v Pragi, dr. Bogomil Vošnjak, ki je med drugim izjavjal:

Posvetovanja se pričnajo v dnevi, ko se je ravnokar v Beogradu stvoril ekonomski blok Srednje Evrope. V Beogradu so se predstavniki štirih držav zjednili, da enotno zastopajo svoje gospodarske interese pred mednarodnim forumom.

Nič ni čudnega, če se Jugoslavija še ni mogla povzpeti na ono gospodarsko višino, kot Čehoslovaška. Prestati je morala vsoto svetovne vojne, dočim je bila Čehoslovaška daleč od vojnega viharja. Navzlic vsemu ima Jugoslavija najlepše pogoje za svojo bodočnost! Jugoslavanski izvoz je znašal leta 1920 eno milijardo 200 milijonov dinarjev. Tekom enega leta se je pa podvojil in je znašal leta 1921 dve milijardi 460 milijonov dinarjev. Vsekakor lep napredek.

Mnogo izkušenj si lahko pridobi Jugoslavija v čehoslovaški republiki. Cilj našega skupnega truda mora biti stvaritev gospodarskega bloka obeh naših zavezniških držav, ki naj ima za rezultat vzajemno izmenjo gospodarskih produktov.

Po govorih predsednika Zveze Čehoslovaških industrijalcev Barte in zastopnika hrv. gospodarskega duštva Frankića so sledeli referati. Prvi je referiral tajnik osrednje Zveze čehoslovaških industrijalcev K. Hodač:

Kot se je med vojno izkazal skupen nastop Čehov in Jugoslovancev na bojiščih, tako se je sedaj po vojni udeležilo politično edinstvo na gospodarskem polju.

V letu 1920 je znašal dovoz iz Jugoslavije 340.064.000 Kč, to je 1.45% vsega našega dovoza, dočim je znašal izvoz v Jugosl. 1.081.633.000 Kč, to je 3.92% vsega izvoza. Jugoslavija je lahko veliko večje dobaviteljica Čehoslovaške, kot je bila doslej, posebno kar se tiče živeža, surovin, kože, lanu, pyrita za kemične tovarne, ekstrakta za čiščenje kože itd. Čehoslovaška lahko zalaga Jugoslavijo z industrijskimi predmeti, ki uživajo svetovni sloves. Čehoslovaška lahko udeleži rekonstrukcij, kolikor ji je potreba v Jugoslaviji z doposiljenjem železnega materijala, mostniških konstrukcij in drugih stvari. Jugoslavija lahko dobi v Čehoslovaški nadalje tudi tekstilno blago, papir, obutev, porcelan itd. Medsebojno trgovanje bo danes še ni tako urejeno kot bi bilo želeli. Potrebna je trgovska reorganizacija in preureditev v carinskem poslovanju. Referent je mnenja, da je situacija, ki je bila povzročena vsled dvignanja čehoslovaške krone zgolj prehodnega značaja.

Nato je referiral tajnik trgovske zbornice v Beogradu Curcin in za njim jugoslov. inšpektor trg. ministrstva dr. Pavlič.

Po sklepu ankete so si udeleženci ogledali praški velesejem.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« piše v svojem uvodniku pod naslovom »Boj se nadaljuje«, da je bil zakon o oblastni in srezi samoupravi v zakonodajnem odboru v načelu sprejet. Z njim je glasovalo 19 poslancev, 7 pa proti. Ne dvomi, da bo ta zakon sprejet tudi v področnostih, morda z nekaterimi nebitvenimi izpremembami. Radikalni klub, v katerem so bile z ozirom na ureditev države tri struje, se je odelil za taktiko pravosodnega ministra dr. Laze Markovića, ki zastopa mnenje: izvedimo centralistično ustavo do konca, če se bo pa izkazala kot v praksi neizvedljiva in škodljiva, je za izpremembe še vedno čas. »Slovenec« imenuje tako postopanje igranje z eksperimenti ter zaključuje: Za nas je samo ena parola: Netrpna borba za avtonomistično ureditev države, za enakopravnost vseh treh plemen na vseh poljih — do zmag.

»Jutro« razpravlja v svojem uvodniku o spremembi volilnega zakona, kar ga je v projektu predložil zakonodajnemu odboru minister za izenačenje zakonov. List pravi, da bi ta Trikovlčev projekt značilni poskus v prilog radikalnem, izkoristiti delstvo, da je demokratska stranka kot vsa narodna celodržavna politična organizacija, akoravno najmočnejša v državi, naravno v mnogih okrožjih manjšinska stranka. List z začudenjem beleži, da se demokratski klub ostro protivi taki »reviziji« propozicnega sistema in prihaja do zaključka, da ne sme Trikovlčev projekt postati zakon in

da bi bilo najboljšje, da ga vlada umakne še pred razpravo.

»Naprej« obravnava v svojem uvodniku »Otroke na vešala« slučaj, da je višji šolski svet izključil iz srednje šole nekoga 15letnega dijaka, ki je v svoji lahkomišelnosti napisal brezpomemben listek, v katerem je žalil tako profesorja, kakor tudi državo.

»Slov. Narod« prinaša na uvodnem mestu poročilo o čehoslovaški - jugoslavenski anketi v Pragi.

»Novi čas« razpravlja v uvodniku »O miru, ki ni mir«, o izvajanjih angleškega jezuita Josipa Keatinge v »Monthu«, kjer se je ta ostro izražal o vsej gnolbi verskega mira.

ROMANOWSKI - KOGOJ.

V ponedeljek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer SOAREA ljubljanskih komponistov v dvorani Filharmonične družbe. Vstopnice v predprodaji v Glasbeni Matici, Gosposka ulica 8 I. v nedeljo od 10 do 12 in v ponedeljek ob uradnih urah. Cene znižane.

Alojz Kraigher: Umetnikova trilogija.

Ivanu Cankarju v spomin. Ljubljana, 1921.

Ivan Cankar postaja v slovenski književnosti vprašanje nove vrste. O gotovih neresenih vprašanjih duševnosti in značaja bi se zamoglo pred njim govoriti kvečjemu pri velikemu Prešernu. Povprečna višina duševnega pojmovanja in čustvovanja slov. človeka tedanje dobe je taka, da neprisliljeno govorimo o neklih abnormalnostih tvorine našega največjega pesnika. Nekaj slinčnega ne bi mogli trditi o nobeni drugi književni osebi v slovenski literaturi pred Ivanom Cankarjem. Vse te književne osebnosti vznikajo nekam prirodno iz slovenske vasi, trga in mesta. Njihova mentalieta je priprosta, dasi obenem splošno zanimiva, ker odkriva splošne etnične posebnosti slovenskega naroda. Drugače pa je pri Ivanu Cankarju. Njegovo življenje in njegova osebnost je ostala uganka mladinskega pokolenju, ki je doraščalo pod zagonetnim vplivom njegovih spisov in dejanj. Isti spisi in dejanja so ostala nerazumljiva tudi krogu dolgoletnih prijateljev in znancev. Ob smrti pa je Ivan Cankar ostavil največje vprašanje svojega življenja, uganko svoje osebnosti, nepoznano zatitje svojega srca, svojega značaja, svojih vrelcev, iz katerih je neusahljivo žuborelo četrdesetletja

nezaslišane podobe lepote — izpričane slutnje največjih skrivnosti življenja in ljubezni, ki jih je zamoglo slovensko srce.

Ta uganka Cankarjeve osebnosti in njegove značajnosti se je pojavila že tedaj, ko je v prvi dobi svojega pisateljevanja pritegnil nase obsodbo vseh »pravičnih« in književnih »teoretikov«. To je bilo tedaj, ko je postal nositelj nihilizma v dejanju, nihilizma v slogu, nihilizma v problemu, nihilizma splošnih življenjskih in narodnih razmer. Njegov način gledanja na življenje in narod se je zdel tedanjim farizejem pesimiističen in do dna izkvarjen. Posamezni odstavki njegovih del so se jim zdeli še nekam sprejemljivi, toda splošni zaključki in podrobna izpeljava nastavljenih problemov so se jim videli popolnoma izgrešeni in za obstoj slovenskega kulturnega življenja, javne morale in narodnega optimizma silno nevarni. In vendar imamo v teh delih najmočnejšo kritiko moralne sestave slovenskega javnega življenja in tudi zasebnega delovanja tedanje naše družbe po deželi in v mestih. V teh svojih prvih delih, pa vse globoko do srede svojega književnega ustvarjanja ja posvetil književnega ustvarjanja je posvetil književnega ustvarjanja je posvetil kviziciji grehov in grešnikov liberalnega in klerikalnega sveta, ki je paševal nad ubogo slovensko domovino. In v tem kritičnem ozračju je začela dihati nova generacija in se nasrkala neke naslanjati mladina in se nasrkala neke zagonetne volje do življenja in javnega delovanja, ki izvira iz tega pisatelja,

kakor od nobenega drugega v slovenski književnosti. Ravno ker je bil napram obstoječi družbi tako nihilističen in kritičen, ravno ker je požgal z ognjem svoje neizmerne ljubezni vso gnjilobo in grešnost tedanje slovenske družbe, predvsem njenih voditeljev, in ker je pri tem zajemal svoj pogum in svojo drznost iz še večjih ciljev življenja in naroda, kakor jih je pa zmogla tedanja lažnjiva inteligencija, se je obrnila omladina k njemu. Iz njega ni črpala nihilizma, temveč naloge novega življenja, ki bi bile zagotovo v temeljite novo in veliko dobo slovenskega javnega življenja, da ni prišla svetovna vojna in uničila veliko žetev tvorni energij, ki jih je polagal v novo pokolenje slovenskega naroda Ivan Cankar v svojih delih.

V njegovih delih se je zrcalil najčistejši idealizem, kar ga je kedaj zmogel slovenski človek. Toda preko teh del so šli glasovi o nemoralnem zasebnem življenju tega pisatelja, ki so v dobri meri izpodkopavali učinkovitost njegovih del. Odveč bi bilo ponavljati grehe, ki so se Ivanu Cankarju predbacivali v njegovem življenju od strani moralnih dekadentov in farizejev. Šele proti koncu njegovega življenja, ko je v nebeških pesnitvah »Podobe iz sanj« zadobil naravnost svetniški sijaj moralne intuicije, ko je opisal etične skrivnosti človeškega srca, pred katerimi zastokamo v vsej svoji vsakdanji grešnosti, je Ivan Cankar stopil v sredino slovenskega plemena in žel občudovanja naroda, ki so ga strahote svetovne

vojne napravile bistrogledega za veličanstvo srčnih nagibov. In Ivan Cankar je bil v celem svojem življenju pesnik srčnih nagibov, občutkov srca, nagnjen, hrepenen, koprnen, ljubezni, domovine in matere. Njegove pesnitve niso blodne sanje, namišljenje vizije, temveč resnični pogledi v krvaveča srca, krvaveča nad samim seboj, nad grešnostjo vsakdanjega življenja in družbe okoli nje.

Torej na eni strani opljuvani nihilizem zasebnega življenja Ivana Cankarja, na drugi pa nebotični idealizem njegovih spisov. To je uganka, ki jo je postavil že za časa svojega romanja po slovenski zemlji, ki jo je ostavil slovenskim književnikom-znanstvenikom, da po njegovi smrti tolmačijo enoto v nasprotjih. Oglašajo se psihijatri in poizkušajo razrešiti zagonetni Cankarjev problem s psihijatričnimi pripomočki. Ne dvomimo, da bo moderna psihološka pomagla marsikateremu odkriti to in ono stran Cankarjevega življenja in ustvarjanja. In tudi jezikoslovna raziskovanja Cankarjevega jezika bodo razkrila marsikatero uganko jezikovne prelesti njegovih umotvorov.

Toda prepričani smo, da zamore razjasniti bistvo globokega misleca in opojnega pesnika samo sintetičen pogled, pogled, ki izhaja iz enotnega doživlja, kakoršnega najdemo pri prijateljih. Morebiti nikjer drugje se ta resnica ne da tako jasno izpričati, kakor ravno pri velikih pesnikih. Biografični in drugačni dodatki, ki so jih nam za-

puštili njihovi prijatelji so najdragoce-ni viri in obenem najpopolnejše razlage osebnih bistev teh pesnikov. Še tako natančne analize književnih zgodovinarjev ne premorejo enotnega pogleda in zapodadka, ki izhaja iz takih prijateljskih doživljanj.

V tretjem letu po smrti Ivana Cankarja je slovenska književnost dobila delo njegovega prijatelja, ki nam namah razrešuje vsa nasprotja, ki smo jih ravnokar pokazali. Alojz Kraigher, intimen prijatelj pokojnega Cankarja je bil deležen sreče in prilžnosti, da se je mogel poglobiti v globine Cankarjeve osebnosti, da je zamogel v prijateljskih doživljanjih zapopasti srce in značaj tega izrednega moža. Podal nam je delo, ki bo tvorilo izhodišče psihografičnega dela bodočihh slovenskih književnih zgodovinarjev. V tem delu je nanizana enotna slika duha in srca Ivana Cankarja, ki bo oplojala prijatelje pokoj-nika, in ki bo zaokroževala vtise Cankarjevih del samih. Kraigherjeva knjiga predstavlja svetel spomenik značaja in srčni dobroti Ivana Cankarja, do katerega se ni mogla povzpeti slovenska družba za časa njegovega življenja, ker je bil več ali manj uganka, kakoršna so vsi veliki duhovi. Rešitev te uganke nam je podal v zaokroženi obliki sedaj dr. Kraigher v svoji »Umetnikovi Trilogiji«, katero vsem prijateljem velikega Cankarja najtopleje priporočamo.

Dnevne vesti.

— **Kaj je z izplačili 20 odstotnih do- nov?** Ta zadeva vpliva zelo kvarno na ugled države. Ze celo leto obetajo iz Beo- gradra izplačilo odtegljajev, a stvar se ni- kamor ne premakne. Ako bi se bilo našo povedalo, da si država odtegljaje pridrži, bi bili upniki že morda pozabili in izgubo morda preblekli. Obljuba pa dela dolg, po- sebno ako daje obljubo državna uprava, ki mora biti vsikdar — mož beseda.

— **Izpremembe v učiteljsku.** Na dekli- škini šolah v Mariboru so imenovane za stalne učiteljice: Kristina Petričeva, Marija Farkaševa, Emilija Wachova, Marica Hu- nekova, Justina Corotljeva, Neža Hriber- kovska in Ana Jurkova, na šoli v Leters- bergu — Krčevine pa Marija Medvedova. — Drugi deški šoli se prideli iz službenih ozir- rov Ferdo Bobič. — Za učitelje učiteljske vasišine na mestnih dekliških in meščanskih šolah v Ljubljani je imenovana Tinka Kebo- va iz Čakovca. Za nadučitelja pri Sv. Križu pri Kostanjevici je imenovani Pr. Ju- rečič, v Dol. Nemški vasi pa Jos. Macarol, za učiteljico istotam sta imenovani Gabri- jela Hladnikova in Franja Mersnikova. Iz službenih ozir-ov sta premeščena Milan Tomšič in Ana Tomšičeva iz Ribnice v Zak- no. Za učiteljico na Bučki je imenovana Ju- stina Trobič — Modičeva, v Dobričah pa Ivana Drakserleja.

— **Šolski vrtni.** Odkar je višji šolski svet nastavljal gr. nadučitelja Crnagoja in šula za nadzorovanje šolskih vrtov so do- bili okrajni šolski sveti veselje do šolskih vrtov, ki se povsod nanovo ustanovljajo ter življejo krajni šolski sveti za te namene lepe vsote, n. pr. v Rušu 31.000 kron, Račje 10.000 kron itd. Letos se bo na šolskih vr- tovih cepilo do 40.000 divjakov. Nadzornika prijetaja po možnosti v vsakem kraju po dvehdnevna tečaja za učiteljsko. Višji šol- ski svet je izrek obema nadzornikoma za- hvalo in priznanje.

— **Pohvaljeno učiteljsko.** Učiteljskemu osebju na gluhošolski in na zavodu za slepe je izrekel višji šolski svet pohvalo in priznanje za uspešni pouk.

— **Konec pograničnih čet.** Finančni od- bor je sklenil, da se vsled neštevitih pritožb odpuste sedanje obmejne čete (Wranglovc) ter prevzamejo obmejno kontrolo zopet fi- nančne kontrole.

— **Kaj je z dr. Oražnovim ustanovo?** Že je minulo eno leto, odkar je veliki dobrot- nik zatisnil svoje oči, a o izvršitvi njegove poroke še vedno ni duha ne sluha. Tu je baje v prvi vrsti krivo sodišče, ki še ni zaključilo zapuščinske razprave. Kakor ču- jemo je krivo to, da stanovanjski urad ne more stanovalec iz hiše v Wolfovi ulici vreči na cesto in drugi zadržek je pa to, da se je priključila kot dedinca pokojnikova nečakinja, ki ne priznava poroke. In tak- o se res ne ve, kdaj bo dr. Oražnov »Di- jaški dom« dostopen svojemu namenu.

— **Državna himna?** Kakor znano, so se kat. škofje izrekli proti temu, da bi se k- t državna himna pela »Lepa naša domovina«, je posebno pa »Naprej zastave Slave«, v kateri se celo poziva, naj govori puška vsled česar se ta himna ne more smatrati kot molitev. Po mnenju slovenskih kakor tudi hrvaških škofov bi še najboljši odgovor- jala po besedilu in melodiji srbska »Bože pravde«, po možnosti z nekoliko izpreme- njenim besedilom.

— **V ministriju za soc. politiko** je od- puščenih 767 uradnikov in uslužbenec, kar pomeni baje letnih prihrankov do 35 mil- lionov dinarjev.

— **Poslunja za inozemstvo se zviša s 1. aprilom** za celih 100 odstotkov ter bo plačati za najlažje pismo 2 Din., za do- pisnico pa 1 Din.

— **Naš nemški list, kakor Cillier Zeit- ung** in Marburger Zeitung naj posamejno bivši Agrammer Tagblatt, ki se je prekrstil v »Zagreber Tagblatt«.

— **Popravek.** V večerašnji številki se nam je vrnil na prvi strani v naslov neke brozjavke zelo neljub in obžalovanja vred- den tiskarski škrt in bi se moral dotični naslov pravilno glasiti: »Ljuba Davidovič pri Pašču«.

— **Za nabavo dvornih avtomobilov.** Mi- nistrski svet je za nabavo 11 dvornih av- tomobilov dovolil kredit v znesku 1.500.000 francoskih frankov.

— **Za popravilo mostov.** Za popravilo mo- stu čez Moravo pri Varvarini je ministri- stvo za javna dela dovolilo 700.000 dinar- jev, za prenovljenje razrušenih železnih mostov v Srbiji pa 500.000 dinarjev.

— **Okrajnemu glavarstvu v Konjcah** so odvzame šolski referat, ker opetovano ni izvršil ukazov višjega šolskega sveta.

— **V Apačah** imajo še vedno zasebno šolo nemške šolske sestre iz Eggenberga. Sedaj se je višji šolski svet vendar odru- čil ter jim prideli tri posvetne učiteljice, a boljmo se, da jih bodo Nemke izpikale.

— **V Skoflji** Luki se razširi deška osnovna šola v Grazrednici.

— **Na Bledu** zgradi ženski klub v Beo- gradu »Ženski dom« v obliki vile, kjer bo- do mogle dobiti dame ugoden pension.

— **Ogrožena turistika.** Iz turistovskih krogov se nam poroča, da je pohajanje na- ših obmejnih gora trenutno zelo oteženo, ker to zabranjujejo organi naše pogranične čete. Prijetelj se slučaja, da je bila turist- omona onemogočena pot v Vrata. Slovensko planinsko društvo je že storilo vse mogoče korake, da se ta neugodnost odpravi.

— **Utopljene v Dravi.** Pri Ptujju so po- tegnili iz Drave truplo bivšega plačilnega natakarja v Götzovi restavraciji v Mari- boru Iv. Rajharja, ki je najbrž izvršil samomor.

— **Vlom v Radomljah.** Dne 12. t. m. je neznan tat vломil v župnišče v Radomljah in tam stanujočemu organistu Francu Ple- včelu ukradel eno možko obleko vredno 2.500 kron, 2 para čevljev, vrednih 1.200 kron, 3 ruže, 1 pregrinjalo, nekaj srajc, brisač in drugih drobnarij. Skupna vrednost ukradenih stvari znaša 10.000 kron. O sto- licu ni nikakega sledu.

— **Umrl je dne 15. t. m.** v Cerknici pri Rakeku g. Ivan Vivoda v starosti 31 let. Pred 5 meseci se je vrnil iz Amerike, kjer je bival 8 let in prinesel s seboj kal neod- ravnljive bolezni, ki mu je tako nepričako- vano pretrgala dni življenja. Kako je bil spoštovan in priljubljen v domačem kraju, je pričel njegov sprevod na zadnji poti. Pe- vski zbor mu je zapel pred hišo in ob odpr- tom grobu tri žalostinke kot slovo od pri- ljubljenega jim sotržana. Naj mu bo ohran- jen blag spomin.

— **Umrl je v Valenu** okrajni zdravnik g. dr. Anton Žižek, star 75 let. Pokojnik je deloval v Voljniki in Ormožu ter povsod slovel kot steber slovenskega narodnega življenja. Pred dobri letom muje umrla žena, istotako agilna narodna delavka. Po- kojnik je bil oče zdravnikov g. dr. Bogda-

na in dr. Cirila Žizka ter tast g. Iv. Pre- korška v Celju. Bodi mu ohranjen časten spomin! Preostaliom sožalje!

— **Javnosti! Jugoslovenska akademska omladina pozivlja občinstvo, da se udeleži v ponedeljek, dne 20. t. m. manifestacije, ki se vrši ob 5. popoldne pred univerzo prigodno obletnice aneksije Primorja.**

Ljubljana.

— **Pomoč gladujočim v Rusiji!** Konfe- renca vseh korporacij v tu svrhu se vrši v nedeljo, dne 19. t. m. ob 10. uri popoldne v zbornični dvorani na univerzi. Pričakuemo polnoštevilno zastopstvo vseh korporacij, vabljenih in mogoče pomotoma ne vabljenih. Pripravljali odbor.

— **Dinarski dan.** 11. in 12. marca so priredili ruski akademiki ljubljanske uni- verzitete za svoje slovenske tovarise v Pragi in Brnu dinarsko zbirko pod pokrovitelj- stvom »Komiteja za oskrbo ruskih dijakov v Ljubljani«. Zbirali so doneske po hišah in ulicah in zbrali vsoto 44.600 kron. Sami po- trebni pomoči, so se spomnili svojih sloven- skih tovarišev v Češkoslovaški, ki so vsled valutnih razmer v težkem položaju, ter jim dokazali svojo dobro voljo, svoje mehko srce, svojo globoko dušo. Hvaležni jim bodo slovenski tovariši, hvaležna jim je pa tudi vsa naša javnost, saj je to pokazala o pri- liki nahiranja, ko je z redko izjemo, vsak radevolje prispeval po svoji moči. Naša dolžnost pa je slej kot prej, da ne pozabi- mo tudi mi na naše brate ruske akademike in jim lajšamo njih bedno begunsko življe- nje. Vsem nabralcem Rusom in nabralkam Rusinjam in Slovenkam srčna hvala!

— **Pri dinarski zbirki** so se posebno odlikovale gospodične: Ilca Grošelj, Sla- vica Grbec, Antonija Juločnik, Marica Ka- stelic, Pina N., Vlasta Sterle, Irma Stuhec, Marjetica Svigelj, Marija Šega, Iva Virant in Božena Zajc. Ruski dijaki se jim naj- srčneje zahvaljujejo za njihovo sodelova- nje in želijo, da bi jim drugič še vse druge sledile v delu za narod in njegov spasi!

— **Pri postnem uradu Ljubljana 3** se otvoril z 20. t. m. javna govornilca za kra- jevni medkrajevni telefonski promet.

— **Tržišča posojilnica in hranilnica v Trstu** naznanja vsem onim, ki so oddali hranilne ali deležne knjižice Kmetaki posojilnici v Ljubljani, da jih lahko dvignejo istotam.

— **Pojasnilo.** V zadnjem času opažamo, da deli upravištvo »Slov. Naroda« darila, namenjena slepm, natančno na polovico, eno polovico za podporno društvo slepih, eno pa za slepe v zavodu. Ker se nam zdi taka delitev samovoljna in neupravičena, prosim plemenita srca, naj izvolijo darove, namenjene za podporno društvo slepih, izročiti naravnost društvu, ki jih bo rade- volje izkazovalo skupno v časopisju. Pov- darjamo, da vzdržuje slepe v zavodu dr- žava, društvo pa je navezano edino na podporo usmiljenih src. Društvo vidi jo sami slepi, ki poznajo najbolje čustva in želje svojih sotropin. Če ne bo zadostovalo go- tovim gospodom to pojasnilo, prislijeni bo- mo nastopiti ostreje. Društveni prostori so v Wolfovi ulici 12. G. F. Juršek, predsed- nik.

— **Falzičlik na carinarnici.** Neke ljub- ljanske špedicijska trvdka je dne 5. sept. lanskega leta priglasila v Imenu enega tu- kajšnjih trgovcev gotovo množino blaga za zacinjenje. Prava lastnica tega blaga je bila neka gospa Cvitar iz Trsta. Carinski uradniki so še isti dan blago pregledali in konstatirali, da blago ni pravilno deklarirano. Sestavili so zapisnik. Radi tega je znašala kazen 2248 dinarjev. Uradnik na kazenskem oddelku, ki je ta spis prejel, je konstatiral, da se original popolnoma uje- ma z duplikatom. Sedajni upravnik carinar- nice g. Acimovič je zahteval, da se te de- klaracije izročijo njemu v roke, kar se je tudi zgodilo. Ko pa jih je g. Acimovič vrnil, je uradnik konstatiral, da se original z du- plikatom nič veče ne ujema, da je moral biti torej med tem časom popravljen. Ker je potem g. Acimovič takoj odšel na dopust, je uradnik prijavil zadevo njegovemu namest-niku g. Jovanoviću in ta je takoj odredil preiskavo. Tudi zaslišani špediter je zatrdil, da sta se prvotno original in duplikat po- polnoma ujemala. Sedaj seveda nastane vprašanje, kdo je ta falzičlik izvršil? Ta akt je bil že lansko leto poslan na gene- ralno direkccijo v Beograd, a na rešitev tega akta čakamo še vedno zama.

— **Slovensko blagoslovljenje cerkve.** — Cerkev sv. Jožefa, katero so v vojnem ča- su uporabliali za aprovizacijske prostore, bodo danes slovensko blagoslovili. Cerkevni obred bo izvršil knezoškof Anton Jeglič.

— **Ker niso označili cen** je bilo v petek pred okrajnim sodiščem obsojenih več ljub- ljanskih trgovcev na 2000 kron globe, ali na 1 dan zapor.

— **Goljujla pri tvrki Drlay.** Svoje- časno smo prinesli brozjavno vest, da so aretirali nekega Raymunda Dryaya, imetje- lja tvrke Dryay v Ljubljani, ki je bil ob- enem tudi nadporočnik francoske vojske v rezervi in sicer radi goljujila 103.000 fran- kov. Naprošeni smo, da popravimo to našo vest v toliko, da g. Raymund Dryay ni bil udeležen pri goljujili, da je nasprotno v resnici naročil pri neki tvrki v Nantesu za 170.000 frankov blaga, da pa je prišla ban- ka, potom katere se je ta denar nakazal fir- mi, v plačilne težkoče, vsled česar je padel sam na g. Dryaya. Ugotavljamo, da pri cel- i zadevi ni absolutno nič prizadet na časti g. Dryay in da je slonel tozadevna vest na napaki informacij.

— **Tatvina denarnice.** Dne 11. t. m. je bila Lesnjak Franciški, stanujoči v Solskem dvoredu ukradena usnjata denarnica s štiriim predali in z vsebino 700 kron.

— **Pobeg blažneža.** Iz deželne blažnice na Studencu je dne 14. t. m. pobegnili 25- letni blažnez Karol Campa. Pobeznik je go- loglav, obut v copate in oblečen v navadno obleko.

— **Koncert v hotelu Tivoli v nedeljo,** dne 19. t. m. ob 15. do 20. ure. — Godla Dravske divizije. Vstopna prosta. Se pri- poroča Vek. Dolničar.

— **Hotel »Bellevue«** restavracija zopet odprta. Točilo se bo prav dobrivo vino in po- stregio p. n. gostom poleg vina, čaja, miz- lih jedi po naročilu tudi z gorkimi jedmi.

Celje.

— **Ljudsko vseničlišče v Celju.** Jutri v ponedeljek 20. t. m. predava ob pol 20. uri g. vladni svetnik g. Emil Lilek »iz srednje- vške kulturne zgodovine Srbije in Bosne«. Predavanje bo zelo zanimivo.

— **Slovenska zemljoradniška stranka za Slovenijo** sklicuje za danes v nedeljo, dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne v celjski hotel »Union« shod, na katerem se bo izvolil tudi stranski odbor. Bomo videli, kako se bo obneslo.

— **Pri meščanski šoli v Vodnikovih ulici** je bilo pred šolskim posopjem nasajeno razno drevje, ki je krasilo proceje posop- ja. Med tem drevjem sta na vsakem koncu stala dva krasna topola. Te dni so vse to drevje in rožno grmičevje podrli. Vemo, da se je nekatero drevje moralo podreti, ker je bilo polno drevesnih uš. Zakaj pa sta se podrla tudi lepa topola, pa nam je ne- umljivo. (Menda zato, da se je močno po- kvaril in polomil komaj popravljani in re- novirani železni plot vsled padca topola na istega.) Zdi se nam, da se boče z neko ro- žtrivalnostjo po mestu podreti vsako drevje, ki je bilo svoj čas vsajeno na ra- zličnih mestih v kras ob prejšnjega »Olep- ševalnega društva«. Pred dvemi leti se je še do iz danes neznanih vzrokov podrl krasni kostanjevi dvored okrog cerkve sv. Maksimiljana, te dni pa so podrl cipepe pred Narodnim domom, zdaj podirajo drev- je pri šoli, kaj pride sedaj na vrsto, ne ve- mo. Malo več smisla za kras mesta bi že morali imeti oni, na katerih inicijativo se zdani glas vse tako pridno in vztrajno uni- čuje.

— **Celjski nemški tovarnar** Western je po- stal zelo nečloveški s svojim delavstvom, ker mu isto noče parirati v izvedbi 9-un- ega delavnika. Hoče tudi razbiti na vsak na- čin delavsko strokovno organizacijo. Ker se mu vse to zlepa ne posreči, je te dni vrzel brez vsakega tehtnega vzroka na ce- sto zopet 4 delavce, ki so bili pri njem v službi že nad 20 let. eden od teh je postal v njegovi tovarni celo invalid. Od delav- stva te tovarne stalno čujemo pritožbe, kako z njim zadnji čas nesramno ravna. Naj ta prusaški kapitalistični mogotec ne misli, da bo pometal z našim slovenskim delavstvom v naši državi, ki mu je znosi- lo na kup njegove milijone. Ta njezo račun mu bomo skušali temeljito prekrži- ti. Mera potrpežljivosti naše bo kmalu polna.

— **Za predsednika krajevine organizacije NSS v Celju** je bil na zadnjem občnem zboru minulo sredo zopet izvoljen g. D. Zabkar, podpredsednikom pa g. D. Gobec.

— **Propagandno nogometno tekmo v prid Jugoslovenske Matice** igra v nedeljo 20. t. m. v Celju ljubljanska »Ilijija« z Š. K. Celje.

— **Hladilnica v celjski mestni klavnici** je v takem stanju, da ni več uporabljiva za svoj namen. Ze mesec dni imamo toplo vze- me in mesarji ne morejo spravljati mesa v hladilnico. Takse za hladilnico pa no- rajo plačevati skozi celo leto. Zato so skle- nili na svojem zborovanju, da plačevanje takse tako dolgo ustavijo, dokler mestna uprava hladilnice ne spravi v red. Tudi odklanjajo vsako odgovornost, če pride v promet smrdragi meso. Obenem so skle- nili odposlati deputacijo k županu, katera bo zahtevala, da se mora hladilnica takoj popraviti.

— **Cinkarna v Gaberju.** »Naša vas« boro- ča, da je država baje prodala privatnim podjetnikom to važno državno podjetje. Če je to res, »naša vas« ne ve. Če pa je ro- detje res prodano, se pa moramo vprašati, kaj bo z ubogimi umirovljeniči delavci, ki so v tej tovarni pustili svoja najboljša re- ta in svoje zdravje v nadi, da bodo nekaj za- služeno pokojnino? Ali ne bi bilo umestno, da jim država izplača vsaj enkratno od- pravnilno, če je podjetje res prodala?

— **Krvnika klče v Celje** poročevalec »Nove Dobe« v poročilu o porotni obrav- navi proti morilecem oročnika Maura. »No- va Doba« pravi, da se mora obsodba smrti nad obsojenimi tudi izvršiti. »Naša vas« pi- še k temu zelo umestno sledeče: »Gmuni zločin, izvršen nad ubogim oročnikom, za- služi gotovo najstrožjo kazen. Toda klčati v Celje rablja in zahtevati vislice, se pre- no je obsodba pravomočna in predno jo je potrdil kralj, ki ima tudi pravico pomilo- ščenja, to je podvljanost in surovost prve vrste. Neokusno je tudi spravljati ta slo- čin v zvezo z Rudičem in hrvaško mejo, kakor so to nekateri govorniki navajali, ko- olašljivo okolnost. Priznajte gospoda, ki v vsa tako rabi videti rablja in vislice, da je vzrok tega zločina v nekulturi, ki ste jo zakrivili deloma tudi vi v svojo brezdol- nostjo za prosveto kmetja, katerega poz- nate le takrat, kadar plača in kadar gre na vislice... Kje so vaši mladostni ideali? — In vprašanje hrvaške meje in »Rudiče- vega duha?« Povsem zanesljivo vemo, da so se pogreba nesrečnega oročnika udele- žili v velkem številu ravno kmetje iz vre- žiške okolice in da so jokali nad to stra-šno nesrečo. Na »Novo Dobo« pa menda vpliva bližina meje omejenosti.« — Tem izvajanjem se tudi mi pridružujemo!

— **Celjski prijavni urad** išče nekega P. G. Pasaliča, kateri ima zvezo z R. Forem- poher i drug v Bakru.

— **Jačca** se na celjskem trgu dobivajo zadnje dni že po 3 do 4 krone komad.

— **Umrl je v Slivnici** g. Jurij Leskošek, oče celjskega trgovca g. Fr. Leskoškega, v starosti 82 let.

Ptuj.

— **Zadeva g. dr. Jenka.** Na ponovne no- tice v raznih časopisih je izjavil g. dr. Jen- ko, da on ni prestopil k nobeni drugi po- litični stranki, temveč ostane vkljub temu še vedno pristaž NSS. — Da bi ga demo- kratji radi vložili v svoje vrste, je vsem dobro znano, toda v spominu je tudi še vsem prav dobro tisti »Ptujski list«, ki je pisal o raznih »Jenkijadah«.

— **Zaročila se je** uradnica g. dr. Sadnika gđc. Nežica Gorišek z g. Karlom Illner- jem, nastavljencom tovarne Petovia.

— **Raz oken se** po ptujskih ulicah stre- sajto preproge kar na pasante. Zlasti v Pa- nonski ulici iz poštnega posopja se neka- tere stranke prav pridno poslužujejo te metode čiščenja. — Sicer je v samem poš- tem uradu toliko prain, da se zlasti v ek- spediciji niti ne vidi dotičnega slugo, ko vleče vrečo po tleh, ker s tem vzdigne cele oblake prahu, ki ga moramo požirati. Pri- poročljivo bi bilo, da bi se v tem oziru več pazilo na red in snago.

Sokolstvo.

— **Seja gospodarskega pododseka** prehr- njevalnega odseka zletnega odbora I. ju- goslovenskega vsesokolskega zleta se vrši dne 21. marca t. l. ob 19. uri ter ob 20. uri istega dne seja nakupovalnega pododseka v zletni pisarni Narodni dom. Člani teh od- sekov naj se seje gotovo udeležijo.

— **Razpis kantine na telovadišču.** Na telo- vadišču Jugoslovenskega Sokolskega Sve- zava se začne v kratkem z delom, pri ka- terem boče zaposleno večje število delav- cev. Na tem prostoru se postavi kantina in v svrhu prodaje raznih jestvin in brezalko- holdnih pišč. Bratje, ki se za to interirajo, naj stavijo ponudbe pisмено Jugoslov. Sokol. Savezu.

— **Oddaja del na telovadišču.** Vsa dela za telovadišču in za druge priprave za vse- sokolski zlet bodo oddana pčtom javnih razpisov. Opozarjamo na to vse interese, da se naj ne obračajo že sedaj na Savez, ker bo vse pravočarajo objavljeno v časopi- sih. Dalje opozarjamo javnost, da se vsa nakazila za delo ali dobavo kakšnih stvari neveljavna, ako niso podpisana od načel- nika zletnega odbora br. dr. Ravnharja, dalje od načelnika dotičnega odseka, ki izda nakazilo in od načelnika finančnega odseka.

— **Sokolske župe in društva** opozarjamo na to, da bodo vsa navodila za zlet objavl- jena v Zletnem Vestniku, vsled česar ga naj vsakdo točno prečita. Župe in društva naj na vprašanja v Vestniku točno odgo- varjajo.

— **Seja zveze evropskih telovadnih dru- štev** se vrši dne 19. marca v Luksenburgu. Na seji se bodo določile podrobnosti glede mednarodne tekme na I. jugoslov. zletu v Ljubljani in tekmovalne vaje (proste in na orodju) za olimpijado v Parizu leta 1924. T. O. Jugoslov. Sokol. Saveza zastopa na seji brat Stane Vidmar, ki je odpoval v sred 15. t. m. v Prago, da skupaj z brat- om Vaničkom odpojutja v Luksenburg.

— **Tekma naraščaja.** V predzletnih pri- reditvah tekmujeja tudi oba naraščaja mo- škiki in ženski. Moški naraščaj tekmuje 1. v prostih vajah, določeni za zlet, 2. v skoku čez kozo (raznoška), 3. v skoku v daljino, 4. v skoku v višino, 5. v teknu na hitrost. Ženski naraščaj tekmuje 1. v ro- stih vajah, določeni za zlet, 2. v skoku v daljino, 3. v teknu na hitrost. Podrobnosti v Vestniku T. O.

Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani 1. 1922.

Vsa sokolska društva ter vse ljubljanske trgovce in trgovce po- deželi obveščamo, da izidejo koncem tekočega meseca krasne bar- vaste razglednice:

Naprej!
Straža ob jadranskem morju,
Beli orel,
Ujedinjenje,
umetniško delo narodnega slikarja, mojstra Dragutina Inkiostri-Mede- njaka.

Naročajo se v zletni pisarni v Ljubljani (Narodni dom).

Vse brate in sestre ter Sokol- stvu naklonjeno občinstvo pa po- zivljamo, da stori svojo dolžnost, kupuje in zahteva vsepovsod edino le sokolske razglednice.

»Sletski vestnik« naročati je isto- tako v zletni pisarni, ter stane za celo dobo, t. j. do zleta Dan 10.—, predvsem opozarjamo nanj brate telovadce in telovadke, ker bodo v njem objavljeni vsi sklepi tehnič- nega odbora. V »Sletske Vest- niku« pa bodo obelodanjene vse zletne predprilave ter vsi sklepi ostalih zletnih odsekov.

Bratje! Sestre! Jugosloveni!
Čas beži — zlet se bliža — stroški naraščajo! Vsak posameznik naj stori svojo dolžnost!

ZDRAVO!

Sport in turistika.

— **Otvoritev nogometne sezone.** — Š. K. Gradjanski »Ilijija«. — S tekmo med Ilij- rijo in Š. K. Gradjanskim se danes otvori nogometna sezona v Ljubljani. Gradjanski je eden naših najslinčeljih moštev, ki ušva mogoče ediu izmed jugoslovenskih moštev mednarodnih sloves. V ponedeljek nadaljuje Gradjanski potovanje v Barcelono, kjer igra dvakrat proti F. C. Barcelona, zma- govalcu nad praško Šparto in dunajskim Rapidom. — Ilijija postavi proti Gradjan- skemu v jedru isto moštvo, ki je doseglo jeseni mnogo lepih rezultatov.

— **Gradjanski** dosepe v Ljubljano danes z opoldanskim brzovlakom. — Tekma prične ob pol 4. uri: ob pol 3. uri nastopita dve moštvi naraščaja. — Znizane vstopnice se izdajajo le v predprodaji v cvetičarni Wi- der, Selenburgova ulica. — Dohod za vro- ste vstopnice edinoje pri blagajni za se- deže.

Goriška podružnica SPD ima redne sestanke vsak petek ob 20. uri v Narodni kavarni, kjer se določajo izleti. Načrti teh bodo vsakokrat razobeheni v oknu kavarnne »Sione v ponedeljek, torej in sredo za pri- hodnjo nedeljo. Odbor.

— **V Kamniško Bistrico** se že lahko pri- haja, ker ni več snega in je sulja pot. Tudi cvetlice je ob poti cveto in v koči je naj- boljša postrzeba.

Društvene vesti.

— **Slovensko zdravniško društvo v Ljub- ljani** ima dne 23. t. m. ob 5. uri popoldne sestanke na dermatološkim oddelku splošne bolnice z dnevnim redom: 1. Poro- čilo predsedstva; 2. Doneski k terapiji Sy- phillis s Salvarsanom iz oddelka primarja dr. Gregorija, predava asist. dr. Virant; 3. Slučajnosti.

— **Slovensko zidarsko in tesarsko dru- štivo** naznanja, da se vrši polirski sestanek v nedeljo, dne 19. t. m. ob 10. uri popoldne v restavraciji »Zlatorež«.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani**, opozarja, da se vrši prihodna javna odborova seja v sredo, dne 22. marca t. l. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena p.sar- na daje članom dnevno od 18. do 20. pre- informacije na Sv. Petra cesti šte. 12, pri- tičje, desno.

Gledališče in glasba.

— **Koncert »Ljubljanskega Zvona«.** Kon- cert ljubljanskih pevskih zborov so letoš- njo glasbeno sezono precej redko nasajni. Po jesenskih nastopih je nastopila časov- na praznina; koncertna trojnost, ki se je druga leta vzdržala preko vselij zaprek je letos v nevarnosti. »Glasbeni Matice« na- gnajajo nezgode in bolezni. Pri »Ljublan- skem Zvonu« pa se je govorilo o temeljitih pripravah. Koncert jugoslovenskih pesmi, ki ga je priredil v ponedeljek v Untonski dvorani, je nudi skrbno pripravljeno in v dovršeno enoto zlito silko umetniške sile naše narodne pesni. Brezdvomno je, da bo jugoslovenska narodna pesem našla pravi kmalu pot do zapadnih glasbenih kultur, ako se bo oblikovala v kompozitornem pravcu Mokranjca, Dobroniča, Konjovca, Lajpca, Adamčiča, Zganca in drugih. Ti napevi odsevajajo prastare plemenste osebnosti izvirnega pevskega udejstvovanja našega rodu. Sem in tja sicer najdemo bi- zarne izraske, umetniško povsem neuso- vane samovoljnosti, ki se kaj rade zarji- vajo v muzikalno nerazumljivo atonalnost. Toda smer kot taka je pravilna, izvirna in temelj samoniške pevske umetnosti. Iz te se bo brezdvomno razvila bodoča jugoslov- vanska instrumentalna in orkestralna gla- sba. Dobroničev Makedonac, Adamčičevi Turpolec, Devova Sem šel čez gajnice, Zgančeva Jedna Majka vumrla so bile naj- lepše podane. G. Prelovec je tudi to pot globok poznavalec narodne pesni in njeno svojstvene dinamike, neumoren pevovodja in končno z veliko umetniško ambicijo. Te lastnosti je tudi kazal njegov zbor. Posa- mezni glasovi so bili kakor izklesani, daji ne povsod ubrani. Na to stran so, more- biti vsled nerazpoložnosti, izstopali prvi in drugi tenorji ter alii preko okvirja entne- ga in podrejena sopsilja. Ga. Vilma Thiery- Kavčnikova je spustila pevsko raketo, ki je pomenila vrhunec koncertnega večera. Manj disponiran je bil g. Kovač; v Ada- mičevi »Ribce po vodi plavajo« in »Nocoj je pa svetla noč« pa je dosegel prisrčno toplino in glasovni blesk, ki je žel velik in zaslužen aplavz. »Ljubljanski Zvon« in nje- gov umetniški vodja stopata z jadrnimi kor- raki po začrtani poti naprej. Pevski kulturi med Slovenci hočeta postaviti vodilni ka- men. Se vešči je njihov časovni pomen pri oblikovanju estetičnega okusa našega ob- činstva in muzikalno zainteresiranega na- ravaščajočega rodu. To so vrednote naro- vinskih pomena, katerih smre se na pod- delskem koncertu znova zavedti.

Književnost in umetnost.

— **Govekar Fran: Svitanje. Roman.** Na- tislna Narodna tiskarna, založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, 541 strani. Cena bro- širani knjigi 20 Din. Cena vezani knjigi 25 Din. 6 ilustracij.

Govekarjev roman je zajet iz ene največjih dob svetovne zgodovine; fran- coska velika revolucija je razširila ideje svobode preko vse Evrope. Žarki demo- kratizma so dosegli tudi naš, še nezavedni narod slovenski. Takrat se je začelo svita- nje naše kulture; zapel je prvi naš pesnik, Valentin Vodnik, ki ga je vodil genialni baron Žiga Zois, in začel je izhajati prvi naš časnik »Novice«. Zrno, ki ga je bil za- seljal naš prvi zgodovinar Anton Linhart, je začelo kiliti v dušah slovenskih intelli- gentov in začela se je širiti zavest, da smo Slovenci je veja na ogromnem drevesu Slo- vansstva. »Svitanje« sega do odhoda fran- cofske in uprave iz Ljubljane in slovenskih dežel 1. 1797. Roman prinaša veliko gale- rijo historičnih oseb, naslikanih po arhivih in množestvenih starih in novih knjižnih virih. Zois, Vodnik, župan dr. Podobnik, knezožodkof Brigido, škof Raigersfeld, dež- glavzar Hohenwart, tovarnar Desselbrun- ner, nadvojvoda Karl, ubeljski cesar Premuru, postojnski župnik Weniger, idrijs- ki Kraus z lepo Viktorino, ljubljanski prvi hotelski Rechter, profesor čudak Pelzl, di- jak Jernej Kopitar ter še cela vrsta ljub- ljanskih zgodovinskih tipov na eni strani, a Napoleon Buonaparte, Murat, Bernadotte in razni francoski generali na drugi strani. Na ubeljskem, v Postojni, Idriji in Ljub- ljani se godi dejanje romana, polno idej, idealizma, srce in trpljenja. Rdečo nit tvorijo ljubezenske avanture brivca Daneta in odvetnika dr. Repiča, doživljaji sirota Lovra Celinada, sanjarke Viktorine Krau- sove, kasneje Napoleonove ljubice in oštri- ke Verderberice.

Knjigo krasit šest ilustracij zgodovin- skih oseb iz romana. Napoleona Buona- parta predočuje slika v kromskem ornatu, ko ga je kronal papež Pij VI. za rimskega cesarja. Naslednja slika prinaša avstrijsko- ga nadvojvoda Karla, najslavnejšega au- strijskega vojskovođu v bojih z Napole- onom. Povsem originalna in doslej še ni- kjer priobčena je slika barona Ziga Zoisla v bolniškem stolu, ki si ga je v mukoplnih in nepepanih nočeh sam skonstrual. — Prav lepo so tudi slika Balanta — našega preroga pesnika Valentina Vodnika ter obeh francoskih generalov Joahim Murata in Jean B. Jules Bernadotte-a.

Roman »Svitanje« je prvi del historič- ne trilogije.

Maribor.

— **Narodno železničarsko glasbeno dru- štvo »Drava«** v Mariboru je prevzelo ves godbeni inventar bivše delavniške godbe (Südbahn Werkstättenkapelle) ter je s tem prenehala delovanje tega društva. Podot-

Kako skrbi država za uradništvo v Avstriji?

Pravkar prihaja iz tako zaničevane Avstrije vest, da je ministrski svet na predlog »Centralne zveze strokovnih organizacij državnih uslužbencev«, odgovorjajoč uradno dognanim številkam »indeksa«, — pri nas pač španske vasi! — dovolil za februar poleg rednih prejemkov, izplačanih že dne 1. februarja v eninpolkratnem iznosu rednih prejemkov meseca marca 1921, še izredne prejemke v 1 in četrt kratnem iznosu pravkar omenjenih marčnih prejemkov, ki so bili uradništvu tudi že izplačani dne 25. februarja.

Kaj to pomeni, razvidimo iz sledečih primerov.

Avstrijski okrajni glavar, oženjen, brez otrok, na 18. plačilni stopnji, — približno pri nas VI. čin. razred, 2 stopnja — prejel je za mesec februar vsega skupaj 180.000 a. K. Naš uradnik na isti stopnji in v istih družinskih razmerah v Ljubljani pa je prejel le 1109 D, to je po današnjem, zelo visokem kurzu 1 : 70 računano, 77.680 a. K. Naš istovrsten uradnik ne zaostaja torej nič manj nego za več kot 100.000 a. K ali po kurzu 1 : 70 za 1.429 D za avstrijskim! Ta sama ne sebi gorostasna razlika postaja pa še večja, če primerjamo cene pri nas in v Avstriji. N. pr. pri skladarju, ki stane na Dunaju danes že samo 700 a. K, pri nas pa 15 D ali po kurzu 1 : 70 = 1050 a. K, torej pri nas kar za 300 a. K več! Seveda v Avstriji skladarja ne smatrajo za luksuz in tudi nimajo 5 dinarske takse za jeden kilogram!

Da se s takimi svofami vzlic grozni kraginji na Dunaju da lažje ali boljše rečeno popolnoma drugače izhajati, kakor s tako smešnimi prejemki pri nas, je pač očitno. Sicer pa prekaša, pri nas že navadna bančna tipkarica, ki ima najmanj mesečno 7.000 K plače, — visokega »študirane« državnega uradnika!

Še na boljšem stališču so nastavljeni dunajske mestne občine.

Kakor poroča glasilo Zveze nastavljenecv dunajske občine »Der städtische Angestellte«, je izplačala dunajska občina svojim uslužbencem za mesec februar 1922 sledeče prejemke: dne 31. januarja 1922 trikratno (za oženjene 2-kratno), dne 10. februarja dvakratno, oziroma 2,2 kratno, in dne 20. februarja končno zopet 2 kratno, oziroma 2,2 kratno svoto prejemkov meseca marca 1921. Torej so znašali aktivitetni prejemki za mesec februar 1922 sedemkrat toliko, kakor prejemki za marec leta 1921!

In kako je pri nas?

Abstrahiramo od ljubljanske mestne občine, katera ima iz gotovih virov glede plač svojih nastavljenecv popolnoma vezane roke, kar je zadnjim seveda prav dobro znano, ki je pa kljub temu vedno kazala dobro voljo, da izboljša gmotni položaj svojih uslužbenecv. Govorimo le o državi.

Od maja leta 1921 so prejemki ostali do danes na isti stopnji, dasi je indeks — (ponavljamo: pri nas španska vas) — poskočil za 500 odstotkov do 1000 odstotkov! »Sklenu« se je pač in razobzobno o božiču iz osebnih reklamnih ozirav po vseh listih, da se uradništvu s 1. januarjem 1922 malenkostno zvišajo druginjske doklade — za sluge n. pr. menda za 20 para na dan! — A še to le pogojno! Do danes uradništvo še fیکا ni dobilo! Pač pa so producenti in trgovci te »doklade« že eskomptirali, ter cene tem projektiranim

dokladam primerno povišali. Imamo torej absurden položaj, da mora uradništvo pri svojih izdatkih že od Božiča sem plačevati višje cene samo kot posledico reklamnega oznanila, da bo dobilo enkrat »povišane« doklade, ne da bi bilo te doklade tri mesece potem, ko so prinesli listi tozadevne reklamne notice, res, efektivno že prejemale.

In recimo, da se te »pogoine« doklade tudi res izplačajo. Ali more kdo resno misliti, da bo uradništvu s tem kaj pomagano? Najponižnejši »državotvorni« podanik bo moral priznati, da bo to le kapljica v morje, ki ne bo pomnila prav ničesar, vsaj je val dragine med tem časom nastavke teh famoznih doklad prehitel že desetkrat in še večkrat!

To kar je uradništvu treba, je temeljito zvišanje temeljnih plač po avstrijskem vzorcu, s primernimi dokladami, — pred vsem pa popolno izjednačenje prejemkov civilnega uradništva in olicijev. To je bil dolgoletni postulat uradništva že v Avstriji, ki ga je uradništvo baš ravno pred vojno tudi doseglo. A sedaj smo pa pri nas padli tozadevno na predvojno stanje in obstoja velikanski razloček med plačo uradnika in istovrstnega oficirja.

Pa prihajajo razni »državotvorni elementi«, notabene iz vrst uradništva, z ugovorom, češ, država ne more prenesti tacih bremen in treba se je ozirati na njen finančni položaj! Quod non! Finančni položaj države uradništva prav nič ne briga; ni stvar uradništva, skrbeti, kje naj država vzame denar. To je izključno stvar države same in njene vlade! Država — delodajalka je sklenila z uradnikom — delojemalcem obojestransko obvezno pogodbo, glasom katere se je uradnik obvezal, staviti vse svoje moči državi na razpologo, ta pa se je obiligrava skrbeti za njegovo življenjske potrebščine. Pogodbe pa se morajo izpolnjevati, vsaj v kulturnih deželah — in nikakor ne gre, da se država enostransko te pogodbe ne drži. Kaj se napravi z zasebnim delodajalcem, ki bi ne izpolnil pogodbe z delojemalcem? Toži se ga pri sodišču na izpolnitev pogodbe! Kaj pa naj napravi uradnik z državo, ki se brani izpolnjevati pogodbo??

Sicer pa, če že hoče imeti država-delodajalka nasvet od strani uradništva-delojemalca, kje naj vzame denar, — evo ga! Restriringirata naj se n. pr. oboroževanje in armada na polovico današnjega stanja in denar za uradništvo bo takoj tukaj. To bo imelo tudi še postransko, a zelo zaželjeno posledico, da se bo kredit države izboljšal v inozemstvu, katero vidi, kakor piše znani Anglež Seaton Watson v listu »New Europe«, baš v načinu našega brezmišelnega militarizma največjo oviro za kredit in za konsolidacijo države.

Kaj je vzrok temu čudnemu pojavu, da je v Avstriji, ki jo tako radi nazivajo bankrotno, uradništvo tako dobro situirano, v naši, tako bogati »zmagoviti« državi pa tako slabo? Stvar je zelo jednostavna. V Avstriji tvorijo vsi državni uradniki, počeniši od strokovne organizacije sodnikov (Gewerkschaft der Richter) doli do strokovne organizacije oficijantov (Gewerkschaft der Offizianten), enotno falango v »Centralni zvezi vseh strokovnih organizacij državnih nastavljenecv« (Zentralverband allen Gewerkschaften der Bundesangestellten), ki nastopa kot močan, merodajen, a nepolitičen faktor vseh delojemalcev, pred katerim imajo vlada in — last not least — politične stranke primerni respekt. Pri nas je pa takozvana »Osrednja zveza državnih nameščencev« več ali manj le navidezno strokovna, nepolitična organizacija, v resnici pa je njeno predstavnostvo pri-

vesek neke politične stranke in ima radi tega napram vladi vezane roke. Da se vlada na tako »Organizacijo« ne ozira, ali vsaj ne zadostno — to je pač samo ob sebi umevno.

Kako dolgo bo ta igra z našim uradništvom še trajala? Odgovor je lahak. Tako dolgo, dokler se bo uradništvo

Iz tehnike.

Parne turbine.

Leto za letom vidimo, da nastanejo na polju tehnike nova odkritja in novi izumi. Marsikateri izmed teh se pokaže v začetku praktično neuporaben in večkrat se tehnikom posreči šele po večletnem trudu, vse težkoče in ovire odstraniti in izum napraviti praktično uporaben. Ista slika se je pokazala tudi pri parni turbini. Razvoj in praktična konstrukcija tega tako važnega stroja se je izvršila v zadnjih 30 tih letih. Pri zgradbi teh strojev so bile sicer velikanske težkoče v premaganju in obvladavanju, velikanskih števil vrtiljav (tur), katerih naredi ta stroj v eni minuti 1500 do 30.000. In take hitrosti so do tedaj bile še neznanj pojavi. Ravnotako so bili neznanj pojavi o toku vodne pare. Leta 1884 vidimo prvo Parsonsturbino z 10 HP (konjska sila) in 1800 turami na minuto. Do l. 1904, torej ravno 20 let pozneje, je v obratu že 1 in pol milijona HP. Jasno se vidi, kako hitro si je pridobila ta nova iznajdba.

Do konca preteklega stoletja so splošno mislili, da se more energija vodne pare izrabiti samo v navadnih parostrojih z batom. Znano je, da se pri takem stroju izrablja ekspanzivna sila vodne pare, ki premika bat sem in tja. To premikanje se potom vzvodov prenese na kolo v krožno gibanje. Nasprotno se pri parni turbini prenese kinetična energija vodne pare na kolo in se spremeni v mehnično delo s tem, da se napelje para na lopatice turbinskega kolesa. Ko priteče para na lopatice turbine, vsled svoje vstrajnosti pritiska na lopatice in jim odda, ker se vsled pritiska pare odkaknejo, svojo energijo. Sicer ta ideja ni prav nič novega. Že Heron iz Aleksandrije je 120 let pred Kristom zgradil stroju aelopilo, katere princip je bila reakcijska sila pare. Do l. 1884. nimamo potem nobene posebnega izuma na tem polju. Od tedaj naprej pa vrsta racionalno delujočih parnih turbin. L. 1884. Anglež A. Parsons in 1885. Šved. G. de Laval.

V glavnem razločujemo dve vrsti parnih turbin. Aksijalne in radialne turbine. V industriji in tehniki pa govorimo navadno o turbinah z normalnim pritiskom in turbinah z nadpritisikom. O turbinah z normalnim pritiskom govorimo, če ima para pri izstopu od lopatice še isti pritisk kakor pri vstopu v turbino, tako, da je para izgubila le nekoliko njene hitrosti, a v ostalem je ostala neizpremenjena.

Nasprotno govorimo o turbinah z nadpritisikom, če je pritisk pri vstopu v turbino višji kakor pri izhodu, tako, da para na lopaticah kolesa turbine ekspandira, to se pravi: izgubi del svoje napetosti. Seveda je treba za tak stroj kondenzatorja.

Oglejmo si nekatere sisteme turbin. Šved de Laval, ki je tudi izumitelj separatorja za mleko, je napeljal curek vodne pare proti lopaticam kolesa. Da pa je imela para veliko hitrost oziroma silo je na mestu, kjer stoji cev v turbino in k lopatici kolesa, cev zožil in potem zopet nekoliko razširil. Sedaj pa je nastala velika težkoča v konstrukciji kolesa, ki bi bilo dosti močno, zdržati velikansko sredobežno silo, ki nastane vsled hitrega vrtenja. Ker znaša hitrost pare ob koncu cevi približno

zaslanjalo na politične stranke ter tvorilo njih arriere-gardo ali morda tudi avant-gardo. Nehalo pa bo takoj, kadar se bo uradništvo strnilo v enotno, res strokovno, ne pa kakor dosedaj le navidezno, strokovno falango — s katero bodo morali računati tako vlada, kakor tudi poslanci ter njih stranke.

1000 m na sekundo, je moralo biti kolo napravljeno jako močno, in obenem pa vendar lahko, da se porabi kolikor mogoče malo sile za vrtenje kolesa samega. Po dolgih poizkusih je napravil de Laval tako kolo iz jekla. Ob osi je odebeleno in proti vohodu vedno tanjša. Na obodu so nasajene lopatice, na katere vpadajo parni curek v kotu 20 stopinj. Najtežje vprašanje pa je bila zgradba osi. Predno je Laval napravil svojo turbino, v tehniki sploh niso poznali tako visokih števil vrtiljav, namreč 9.000 — 30.000 na minuto, da smatrali so to celo kot nemogoče. Po tehničnih računih je bilo izključeno, zgraditi in konstruirati os, ki bi ostala kljub sredobežni sili, povzročeni po ogromni hitrosti vrtenja, v svoji geometrični rotacijski osi. Tedaj si je Laval zamislil konstruirati os kolikor mogoče dolgo in tanko, da bi bila dosti prožna in bi se s kolesom skupaj vrtila okoli matematičnega težišča.

Ker pa je število tur pri Lavalovi turbini še danes za prakso previsoko, izdelujejo te turbine samo do 300 HP in še pri teh uporabljajo zobčasta kolesa, da zmanjšajo hitrost vrtenja, predno ga prenesejo na druge stroje.

Imamo sicer še drugo sredstvo za zmanjšanje hitrosti. To je takozvana stopnjavana regulacija hitrosti. Para, ki teče z veliko hitrostjo iz cevi proti kolesu, ki pa ima razmeroma majhno hitrost, odda kolesu le del energije. Odhajajoča para ima torej še precejšno silo in zmožnost opraviti kako delo. Zato je napeljana na drugo kolo, ki je nasajeno na isti osi in tam zopet odda nekoliko energije in to tako naprej, dokler ne odda vse svoje energije. Sicer ima vsled večkratne menjave smeri, dokler pride para od enega kolesa do drugega precejšno izgubo energije.

Edina turbina z nadpritisikom je Parsonsturbina. Ker se para izrablja v stopnjah se imenuje turbina s stopnjami. (Stufenturbine.) Dovajanje pare v turbini sami se ne vrši po ceveh, ampak po žlebih, katere tvori lopatice med seboj. Regulacija pare se vrši z navadnim sredobežnim regulatorjem, da se zmanjša ali zveča dovajanje pare. Delozmožnost te turbine leži med 100 — 10.000 HP. Število tur znaša na minuto po velikosti turbine od 750 do 3500. Od posebnih prednosti, katere ima ta turbina in so lastne vsem v večji ali manjši meri, omenim le jako majhno težo in manjši obratni stroški pri istem delu in efektu, kakor če bi bil mesto turbine navaden enakomeren parni stroj. — V praksi vidimo navadno turbino z dinamostrojem (generatorjem). Oba stroja, katera imenujemo tedaj kratko turbogenerator, sta tedaj montirana na isti osi.

Leta 1902. je tudi AEG. v Berlinu začela graditi parne turbine. Naslednje leto že je sklenila ta družba z imejiteljem patentov Curtisturbine: General-Electric-Company New-York pogodbe glede uporabe nekaterih patentov. V bistvu sestoji AEG. turbina iz dveh delov. Oddelek za nizko napetost in oddelek za visoko napetost. Lopatice obeh oddelkov so na eni osi. S to konstrukcijo je dosežena posebno ekonomična izraba parne energije. Največ se grade te turbine v zvezi z dinamo-

stroji, torej kot turbogeneratorji. Kako hitro je napredovala ta sekcija AEG. kaže dejstvo, da so že l. 1911. postavili v obrat turbodinamo za vrtilni tok z efektom 20.000 KW.

Vidimo torej, v kako tesni zvezi je tudi elektroindustrija v zvezi z uporabo parne turbine. Moderne tovarne brez turbine si skoraj sploh ne moremo misliti. Imamo pa še eno panogo tehniške, v kateri je povzročila parna turbina velikanski prevrat. In to je na polju ladijskih strojev. Že l. 1895 je Charles Parsons opremil s turbino za poizkus prvo ladjo. Sledili so: l. 1901 Združene države, 1904. Nemčija.

Na ladjah so navadno 3 turbine. Vsaka je v zvezi z enim vijakom. V sredi leži turbina za visoko napetost, ob straneh pa po ena za nizko napetost. Ker pa morajo ladje voziti naprej in nazaj, so morali tehniko priklopiti še posebne turbine za vožnjo nazaj. Ker turbine, ki bi tekla na obe strani, desno in levo, se do danes ni posrečilo napraviti. Za vožnjo nazaj je torej na osi obeh turbin za nizko napetost (stranski turbini) montirana še po ena turbina, ki teče pri vožnji naprej prazna (brez pare) in stopi v akcijo šele pri vožnji nazaj. Na osi srednje turbine (za visoko napetost) pa je priklopljena še manjša turbina, ki žene ladjo tedaj, kadar se ne potrebuje velike hitrosti. Na velikih ladjah so turbine, katerih efekt znaša po več 10.000 HP. Velikega pomena za vso ladjo in ves ladijski material je mirni tek turbine napram škodljivemu trenjenju, ki ga povzroča pri navadnem stroju bat, ki se premika sem in tja. Posebno za vojne ladje je mirni tek velikega pomena, ker olajšuje merjenje s topovi in poviša gotovost, da strel topa tudi zadene cilj. Tudi malo zavezemanje prostora je jako velikega pomena, ker se da napraviti vsa turbinska naprava pod oklopni krov. (Panzerdeck.)

Na kratko hočemo ponoviti še enkrat glavne predmete turbine: enostavna konstrukcija, mirni tek, majhna raba pare, majhna teža (1/3 enako močnega navadnega parnega stroja), minimalna poraba strojnega olja in materialja, velika prihrana na kurstvu, ker porabi turbina 30% manj od drugih parnih strojev, in slednjič je za turbino treba manj personala in nadzorstva, kakor pri navedenem parnem stroju z batom. Iz navedenih razlogov smemo torej turbino smatrati za parni stroj prihodnosti.

Drobiž.

* Tragedija litavskega atašeja v Moskvi. Litavski ataše v Moskvi Avinson, je ljubimkal z neko omoženo Rusinjo. To je prišlo na uho tui njenemu možu. Nekega dne, ko so se sešli v posliškem posloplju in ko se je mož Rusinje, ki je nekaj časa opazoval na skrivnem atašeja in svojo sooprogo, prepričal, da govornice odgovarjajo istini, je atašeja na mestu ustrelil.

* Lopovi z ženskim glasom. Pred kratkim so v Berlinu aretirali lopove, kateri so na zelo spreten način varali trgovce z žensko obleko. Hodili so po trgovinah in naročali veliko stvari, katere so potem dali poslati v hotel. V hotelu so čakali na onega, ki je robo prinesel, nato so mu odvzeli blago, ter je odnesli v sosednjo sobo, kjer so jih čakale »gospe«. Tam se je razpletel razgovor, pri katerem je eden izmed goljufov izvrstno oponašal ženski glas. Nato so se vrnili in izročili denar v zaprti kuverti primašalcu. Ko so potem trgovci odprli kuverte, so našli mesto denarja — odrezke papirja. Na ta način so ti pefriganci varali precej dolgo časa.

Charles Baudelaire — Pavel Karlin:

Nagnenja.

Iz zbirke »Pesmi v prozi«.

V lepem vrtu, v žarkih zakasnelega jesenskega solnca, pod že zelenim nebom, preko katerega se kot potujoče dežele romali oblaki, so kramljali štirje lepi otroci, štirje dečki, brezdvomno ntrajeni od igranja.

Eden je dejal: »Včeraj so me vzeli seboj v gledališče. V velikih in žalostnih palačah, v kojih se morje objema z nebom, se kretajo možje in ženske, ki so tudi resne in žalostne, toda veliko lepše in boljše opravljene kot običajni ljudje, in ki govore s pojomič glasom. Prete si, prosijo in žalostje se in segajo večkrat z roko po bodalce, ki tiči za njihovim pasom. Ah, zelo lepo je! Zenske so veliko lepše in večje kot one, ki hodijo k nam na obisk, in četudi so kar strašne vsled svojih velikih, otilih oči in plamtečih lic, jih moraš imeti vseno zelo rad. Bojši se jih, najraje bi se spustil v jok, pa si vseno zadovoljen... In potem, to je še bolj čudno, te pa obide želja, da bi bil tudi ti tako oblečen, da bi pripovedoval in delal isto stvari in da bi govoril z istim glasom...«

Eden teh štirih dečkov, ki že nekaj trenutkov ni več poslušal tovariševga pripovedovanja in s čudno vztrajnostjo nazoval bogsigavedi katero točko na

nebu, je vzklil nenadoma: »Poglejte pogledite, tam-le doli...! Ali ga vidi-te? Na tistem osamelem oblaku sedi, na oblaku ognjene barve, ki tako nalhalno plove preko neba. Zdi se mi, da nas tudi on opazuje.«

»Kdo pa vendar?« so vprašali ostali. »Bog!« je odgovoril s popolnoma prepričanim naglasom. »Ah! je že zelo daleč; zdaj ga ne morete več videti. Gotovo potuje, da obišče vse dežele. Glejte, tam-le plove za tisto vrsto dreves, skoraj na obzorju... In deček je dolgo zrl v tisto smer in upiral svoje oči, v katerih je goren neizrekljiv izraz navdušenja in obžalovanja, v daljino črto, ki loči zemljo od neba...«

»Ta je pa zares neumen, s svojim dobrim Bogom, ki ga vedno samo on vini!« je dejal tretji, čigar majhna osebnost je očitovala čudno živahnost in življenjsko silo. Hočem vam povedati, kako se mi je nekoč zgodilo, česar vi še niste doživeli in ki je malce zanimivejše kot vaše gledališče in vaši oblaki. Pred nekaj dnevi so me stariši vzeli seboj na potovanje, in ker niso imeli v gostilni, kjer smo se vstavili, za vse dovolj postelj, so sklenili, da bom spal pri pestunji. Potegnil je tovariše bližje k sebi in jim tiše pripovedoval. »Čudno se mi je zdelo, veste, da nisem ležal sam, ampak v skupni postelji s pestunjo in še v temi povzru. Nisem mogel zaspati in ko je oka zadromala, sem jo v zabavo božal po rokah, po vratu

in po ramenih. Roke in vrat ima debelejše kot druge ženske in njena koža je tako mehka in tako nežna kot pisemski ali »svileni« papir. To se mi je tako dobro zdelo, da bi bil še dolgo nadaljeval, če bi se ne tud, da jo zbudim, potem pa še ne vem česa. Končno sem zagrebel glavo v njene lase, ki so ji viseli po hrbtu, gosti kot griva, in zares tako dobro so dišali, kot vrtno rože ob tej uri. Puskusite, kadar boste mogli, storite tako kot jaz, pa boste videli!«

Mladi izumitelj tega čudnega razodetja je imel med pripovedovanjem od neke vrste začudenja mad zgodbo, ki jo je še doživljal v spominu, široko razprte oči in žarki zahajajočega solnca, ki so se vkradli skozi rdeče kodre njegovih skuštranih las, so mu vžigali v njih kakor žvepleni svit strasti. — Lahko je bilo uganiti, da ta fant ne bo izgubljaj življenja z iskanjem Božanstva v oblakih, in da ga bo pogosto našel drugod.

Slednjič je dejal četrti: »Saj veste, da se doma prav nič ne zabavam; nikdar me nihče ne vzame v gledališče; moj varuh je preskop. Bog se ne zmejni zame in za moj dolgčas, in nobene lepe pestunje nimam, da bi me razvajala. Često se mi je zdelo, da bi šel rad vedno naravnost predse, ne da bi vedel kam, ne da bi se kdo brigal zame, in bi rad videl vedno nove dežele. Skoro nikjer še nisem bil in zmiraj mislim, da

bi mi bilo boljše drugod, kot tam, kjer sem! Ej, na zadnjem sejmu v sosedni vasi sem videl tri možje, ki žive tako, kot bi jaz hotel živeti. Vi jih niste opazili, vi drugi. Veliki so bili, skoro črni, in kljub svojim kunjastim oblekam zelo ponosni. Kakor da od nikogar ne potrebujejo ničesar. Ko so pričeli gosti, so njih velike, temne oči naenkrat začarele. Njih čudovita godba zbuja zdaj željo po plesu, zdaj željo po joku, ali pa po obeh naenkrat; in zdj se mi, da bi zblaznel, če bi jih predolgo poslušal. Prvi je vlekel lok po goslih in zdelo se mi je, kakor da se hoče norčevati iz tožbe svojega sosedja, z drobnimi, skakajočimi klavdi je udarjal po strunah majhnega klavirja, ki mu je na jermenu visel okoli vratu, medtem ko je tretji od časa do časa s čudno silovitostjo zabobnal po cimbalu. Bili so tako zadovoljni sami s seboj, da so nadaljevali svojo divjo godbo tudi še, ko se je že množica razpršila. Končno so pobrali svoje solde, natovorili tovore na hrbet in odšli. Hotel sem vedeti, kje da stanujejo in jim sledil od daleč prav do gozdnega obronka. Tam sem šele razumel, da sploh nikjer nimajo doma.

Tedaj je dejal eden izmed njih: »Ali naj razgrnem plahto?« »Pri moji veri, ni potreba!« mu je odgovoril tovariš, »tako lepa je noč nočoi!«

Tretji je štel izkupiček: »Ti ljudje ne čutijo godbe in njih ženske nlečejo kot

medvedi. Na srečo bomo še pred mesecem in Avstriji, kjer bomo našli prijaznejše ljudstvo.«

»Morda bo pametneje, če jo mahnem v Španijo, poletje se bliža h koncu. Ubežimo pred dežjem in močimo si raje samo grla,« je dejal eden od ostalih dveh.

Vse sem si zapomnil, kakor vidite. — Potem so izpili vsak kozarec žganja in zadremali, s čeli k zvezdam obrnjeni. Hotel sem jih prositi, da naj me vzamejo seboj in nauče igrati njih godala. Toda nisem si upal, brezdvomno ne, ker se je vedno tako težko odločiti k čemursibodi in pa tudi, ker sem se bal, da me bodo domači zasačili, še predno bom zapustil Francijo.«

Skromno zanimanje, s katerim so tovariši poslušali dečkovo zgodbo, mi je vdahnilo misel, da je ta fant že neumeva e c. Pazno sem si ga ogledal: v njegovih očeh in po njegovem čelu je bilo nekaj — sam ne vem kaj — zgodnje-usodnega, ki splošno odtušuje simpatijo in ki je — sam ne vem zakaj — vzbudilo mojo v toliki meri, da je za trenotek zatrepeta in v meni misel, da bi mogel imeti brata, jaz, sam sebi neumevan.

Solnce je zašlo. Prekrasna noč je leгла na zemljo. Otroci so se razšli, nezavedno vsak po svoji poti okolnosti in slučajev. Po zrelo usodo, v jezoo svojih sorodnikov, z nagnenji k slavi ali pa k brezčastju

Filatelija.

Dražba specialitet v Dorotheumu na Dunaju, se vrši od 11. do 18. marca in bo prinesla veliko iznenadenje, ker se bodo dražbovale avstrijske znamke, katere so se dosedaj zelo redko videli, kakor n. pr.: Avstrija 1908 in 1916 rezana, portoznamke 1908 in 1916 isto rezane, portoprovizoriji rezani, a tudi kot esaji brez pretiska, kompletne serije Levanta-portoznamk v vseh vrstah papirja in jubilejne znamke od 1908 na de-belem in tankem papirju. Tudi se bodo dražbovale zadnje oficijelne zaloge vojno-poštne znamk pokojne Avstrije. Izključna cena se je ustanovila prilično visoko, da se ne bi inozemski trgovci polakomnili nizkih cen, kakor do sedaj. Bosna se je sedaj od dražbe izključila in se bode vsa zaloge, katero poseduje komisija za demobilizacijo na posebni dražbi v aprilu razprodala.

Poštni kuriozitet smo imeli v državah, v katerih se šteje dan na 24 ur in sicer: če je bila poštna pošiljka oddana 22. februarja ob 22. uri ponoči tedaj ima poštni žig številke sledeče razvrščene: 22. 2. 22. 22.

Irska bode izdala svoje lastne znamke.

Konec pisemske znamke. Že pred vojno so se delali čisto predlogi, da se mesto znamk uvede samo žigosanje listov in se delajo tudi sedaj zopet tozadevni poskusi v Ameriki. V New-Yorku in Filadelfiji postavljeni so v velikih trgovskih hišah posebni stroji, kateri pisma prežigosajo z rudečim žigom in ista obnem tudi štejejo. Če se bode ta manipulacija obnesla, se bode s časom znamka odpravila, a mislim, da bode do tedaj še dosti vode preteklo v morje. — B. G.

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

»Evo, vzemite to,« je dejala Beverley, »in storite točno, kakor sem vam naročila.« Dala je Kloi ročno torbico, ne zavojčka. »Notri najdete tisto, o čemer sva govorili, in pa denar, da si plačate čaj. Morala sem skriti zavoj. Ne utegnem vam praviti več.« To rekši se je obrnila k šoferju ter mu velela naglo, naj peše gospodično Rileyovo v hotel »Westmoreland«, ker ima tam sestane s prijateljico, in naj počaka nanjo, dokler ne opravi.

Šele ko se je voz približal hotelu — bila je hiša tretje vrste — je Kloi odprla torbico. Bila je od svega švedskega usnja in nezaklenjena; razen zmečkanega dolarskega bankovca je bil nje edina vsebina velik ovoj s tremi zlatimi pečati, a brez naslova. Sleherni teh pečatov je nosil enak, umetno izdelan monogram, ki ga Kloi sicer ni poizkušala razvozlati; videla pa je vendar, da ni sestavljen iz Beverleyinih začetnic. Ovoj je bil vidno stlačen v torbico, ki je bila vse prej neko prevelika, in Kloi ga je le s težavo izvlekla tako, da ni poškodovala pečatov. Pustila je torbico na sedežu ter skrila ovoj pod elegantni beli plašč, ki ga je imela na sebi.

Dohod v hotelsko restavracijo je bil iz veže. Tistikrat — bilo je nekako okoli štirih — nisi videl v prostoru nikogar razen natakarja. Popoldanski čaj očitno ni bil vsakdanja navada westmorelandskih

gostov; in ko so ga nazadnje prinesli, podlasičnika še vedno ni bilo od nikoder.

»Moj Bog, se je vpraševala Kloi, »kaj mi je storiti, ako ne pride?« S strahom je ugibala, kaj si bo mislil šofer in kaj poreče strežnica.

Baš tedaj pa se je pojavil med vrati podlasičnikov obraz. Ozri se je naokrog, pomeril dekletke s svojimi rdeče obrobjenimi očmi, smuknil v sobo in naglo prišepal k mizi.

»Halo!« je vzkliknil z zaupnim rezanjem ter sedel Kloi nasproti. Ostal je pokrit. Sapa mu je smrdele po žganju in gnusil se je dekletu; toda šlo je za gospo Sandsovo — ne glede na strežaja, ki je radovedno zijal iz svojega kota.

»Tu je zavoj, ki vam ga pošlje gospa Sandsova. Naročila mi je, naj se vrnem, kakor hitro bo le mogoče.«

Dolgi ovoj je ležal na mizi, z zlatimi pečati navzgor. Kloi je odgrnila servet, ki ga je bila položila čezenj, ter ga porinila pred dedca. Nato je vstala.

»Zdi se, da je pravi!« je rekel podlasičnik, ne da bi se genil. »Tako mi ga je popisala: dolg bel ovoj, troje zlatih pečatov — — Vzdignil je zavoj, podrl si ga pred šljasti nos in ga ogledal s kratkovidnimi očmi. »In tudi monegram, ali kako že pravilo. Vse v redu!«

»Tedaj je prav,« je dejala Kloi, držala Beverleyin dolar v roki. »Poklicala bom natakarja; mudi so mi — —«

»O ne, dekletce!« Njegova vse prej nego snažna roka jo je zgrabila za obleno. »Ne še, prosim! Ta posel ne gre samo na najin rovaš. Vi zastopate gospo Sandsovo, a jaz — — nu, jaz pa nekoga, ki stavim, da je še vse natančnejši od nje. Preklicano mlad bi moral biti, da bi vas pustil odotod, preden si ogledam vsebino tega kuverta.«

»Gospa Sandsova mi ni naročila čakati; rekla je le, da naj oddam ovoj v vaše roke,« se je uprla Kloi. »Ne vem, počemu — —«

»Zato vem jaz Kar mirno sedite, ljubica, in počakajte, da vidim kako in kaj. Ne poizkušajte je ucvetiti, zakaj strela bi vam padla na glavo, še preden bi utegnili storiti korak — —«

»Bežala ne bom,« je izjavila Kloi z dostojanstvom, ki se ga je bila naučila od svoje boginje. »Gospo Sandsovi ni treba ničesar skrivati.«

Dedec je vzel namizni nož in hitraje odprl ovitek, ne da bi strl pečate. S preudarno počasnostjo je opravljal ta posel. Kloi je sedla nazaj.

Njegove umazane roke so potegnile iz ovitka drug, nekoliko manjši ovitek, ki ni bil zapečaten, pač pa zalepljen z gumo. Mož je natihem klel, ko je moral spet rabiti nož. Kloi je drhtela od zanimanja. Misllila je, da izvleče dedec šop bankovcev; toda kmalu je videla, da se je zmotila. V ovojju je bilo tucat zloženih pol papirja; ta najdba je očitno presenetila moža. Vznemirjeno je razgrnil zveženj, pobujil vanj z očmi in ga vrjel na to po mizi.

»Da bi jo hudiči! Oslepariti nas je mislila, kaj ne da?« mu je bruhnilo izmed rjavih, škrbastih zob, ko je treščil s pestjo po papirju. »Tak zato je poslala vas — svojo pajdašico!«

Strahopetnost ni bila Kloiina lastnost. Njena vroča in nezaupna nrv je vzklopela drugače ob najmanjšem povodu; izid njene naloge pa jo je porazil tako, da je kar onemela. Njene oči so se mehanično uprle v papir. Videla je, da sestojé vrhnji listi iz navadnega pisemskega papirja, kakršen je na razpolago potnikom po vlakih, in nosijo natís Santaféške železnice.

»Ako me hočete ustrašiti, se trudite zaman,« je dejala. »Vedete se kakor norec. Če kaj ni v redu z vašo zadevo, ni moja krivda, in gospe Sandsove tudi ne, o tem sem prepričana. Ako je vmes sleparija, je osleparjena ona z vami vred. Izpametujte se vendar.«

Ta nagli dekletov nagovor in neustrašni pogled njenih črnih oči sta res porinila dedca.

»Preklicano bosa je, če pravite, da gospa nima prstov vmes. Ali ste res tako neumni? Že ta papir dokazuje, kako je bilo! Vozila se je s Santaféško. Ihi! Jaz vem, da se je. Njena zvižajka je jasna kakor beli dan. Pobasala je tisto, kar je bilo v ovojju, in ga napolnila z železniškim papirjem. Nato ga je zapečatila z enakim pečatom, kakor je bil prej. Nalašč je ukradla vosek in pečat, misleč, da se nam tako izmuzne. Odkriti se ji mora človek, bogme da!«

»Jaz vem samo to, da sem obljubila oddati zavoj,« je rekla Kloi.

»Vrnete se k milostivi, kakor hitro vas neso noge, in povejte ji, da nisem tak kaln in se nisem izkidal, ne da bi bil novledal, kaj mi je prinesel Miklavž. Recite ji, da ji ne bi bilo pomaglo za dolgo, ako bi se bilo posrečilo; in tako ji pomore še manj. Naj ve, da bo plačalo ta račun človeško življenje — dobro ji je znano, čigavo!«

Proda se:

OPRAVA ZA ENO OSEBO

in nekaj različne obleke in čevljev 50
prodaja. Vpraša se: Mestni trg 11/L. 502

TRGOVSKA HIŠA

sredi trga Sav. doline, na prometnem kraju, se z vsem inventarjem poceni prodaja. Naslov v upravi. 501

300 L STARE DOMAČE SLIVOVKE

ima za oddati po ugodni ceni Hinko Humer, Sv. Križ pri Litiji. 498

PEKARIJA V MARIBORU

zelo dobro upeljana s hišo, velikim vrtom in gospodarskimi poslopji prodaja za 650.000 kron Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3. 472

80 PAROV SANDAL

se odda po jako nizki ceni v trgovini Schrener, Gradisce 10. 494

VELEPOSESTVO 30 MINUT OD KOLODVORA

z gostilno in trgovino na zelo prometnem kraju na prodaj. Ponudbe pod »veleposestvov«, pošto ležeče Zalec. 487

HIŠA Z MEHANIČNO DELAVNICO

oddaljena 15 minut od Ljubljane, na prometnem kraju, porabna za vsako podjetje, se prodaja. Naslov v upravi lista. 508

Kupi se:

VEČJA MNOŽINA STAVBNEGA LESA

se kupi kakor: trame 3-3 do 12-12 palcev (col), 4 do 12 m, paralelne deske, prima, 13 mm do 50 mm 4-5 m, late 25-50 mm 1 do 5 m, 25-25 mm 2. 4. m. Ponudbe z navedbo cene in obsega na A. Pugelj, Celje, Zavodna 49. 485

STARO ŽELEZO
kupuje po najvišjih cenah Centralna nakupovalnica starega železa v Ljubljani, Gosposvetska c. 1. 478

TEHTNICA PRIPRAVNA ZA MANJŠE OVOJE
do teže 5 kg. se kupi. Ponudbe pod »tehtnica« na uprave. 479

Službe:

DOBRO IZVEŽBANEGA ŽAGARJA

se takoj sprejme. Franc Kuralt, Kranj. 505

TRGOVSKI POMOČNIK

mešane stroke, 21 let star, vojaščne popolnoma prost, zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi išče službe, dre najraje v večjo trgovino na deželni. Ponudbe pod »Stane« na upravnistvo tega lista. 486

GOZDAR

išče službe, tudi kot lesni manipulant, skladišnik, vodja večje žage ali temu primerno, 30 let star, oženjen, dober poznavalec lesa. Zamore položiti tudi kaveljo. Nastop do govoru. Ponudbe prosil pod »Stalno mesto« na uredn. lista. 668

DVA PODURADNIKA

sedaj v državni službi, neozmenjena, želita premeniti službo ter bi eventualno vstopila kot skladišnik, potnik, portir ali v druge primerne službe. Govorita slovensko, srbohrvatsko, nemško, italijansko in francosko. Cenjene ponudbe pod »Poduradnika 4932« na upravo lista. 499

BOLJŠI HLAPEC

zanesljiv in pošten, se sprejme takoj; več se izve pri Vinko Ambrožič, Gor. Logatec. 504

KNJIGOVODJA(KINJA).

izvežbana, zanesljiva in samostojna moč, izučena tudi v korespondenci in strojeplju, se išče takoj za tovarniško podjetje v Ljubljani. Ponudbe je poslali na upravnistvo tega lista (kjer se izve tudi naslov) pod šifro: Književodstvo 254. 462

KONTORISTINJA

samostojna slovenska in nemška korespondentinja, izučena strojepljiska in stenografinja, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme za tovarniško podjetje v Ljubljani. Ponudbe je poslali na upravnistvo tega lista pod šifro: Kontoristinja 254. 463

IZPRAŠAN STROJNIK IN KLJUČAVNICAR.

vešč vseh strojniš pravil, išče službe. Vstori lahko takoj. Pismene ponudbe na upravo »Jugoslavije« pod »Delov«. 449

Razno:

ŽEPNE URE,

prečisljske in stenske, popravlja najsolidnejše svrdka F. Čuden v Prešernovi ul. 1.

HIŠA Z GOSTILNO TER GOSPODARSKO POSLOPJE IN VELIKI SADRNI VRT

v prijetnem kraju na Dolenjskem, 5 minut od kolodvora, se dá v najem. Več pove L. Z. Maribor, Nova vas, Livadna ul. 6. 503

LEPO STANOVANJE V MARIBORU.

obstoječe iz 4 sob z vsemi pritlikljinami, se zamenja za enako stanovanje ali enodružinsko hišo v Celju. Pismene ponudbe na prekurista A. G., Maribor, Stolna ulica 1/1. 500

OPALOGRAPH

v vseh velikostih:

The Rex Co. Ljubljana.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Faller-jev „Elsafluid“ kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, gavo, kot dodatek k vodi za umivanje, ter je radi svojega antiseptičnega in čistitega osvobodilnega delovanja najboljšega sredstva za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego francosko izganje in najboljšje sredstvo iz vrste. Tisoče priznanaj! Z zamotom in pošteno za vsakega:

Za prodajalce:

12 dvojni ali 4 spec. steklenice . . . 168 K
24 „ „ „ 8 „ „ „ . . . 280 K
36 „ „ „ 12 „ „ „ . . . 394 K

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

PRIMOT: Elsa oblik za turja očesa 6 in 7-50 K
Elsa mentolni klinični 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; Pravo Elsa ribje olje 85 K; Elsa voda za usta 20 K; Elsa kolonjska voda 41 K; Elsa sunski miris 41 K; Glycerin 6 in 30 K; Lysol Lysoform 30 K; Kineski čaj 3 K; Elsa mličen prašek 15 K; Strup za miši in podgane 8 in 12 K

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA, donja, Elsatrg št. 357 Hrvatsko.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš ljubljenski sin in brat gospod

Maksimilijan Kribovšek

poštni odpravnik v Motniku

dne 14. marca ob 1/8. uri zvečer po dolgi in zelo mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, star 23 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika je bil v četrtek, 16. marca, ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na turno pokopališče.

Priporočamo ga v blag spomin.

ANTONLIJA HRIBOVŠEK
mat.

ZDRAVKO, FRANC, ANTON, AUGUST, ROZIKA
bratje in sestre.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić & drug
Ljubljana, Resljeva c. 9
se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela.

KUPIM

nov in star mehke svinec, ki ga plačam po najvišjih cenah

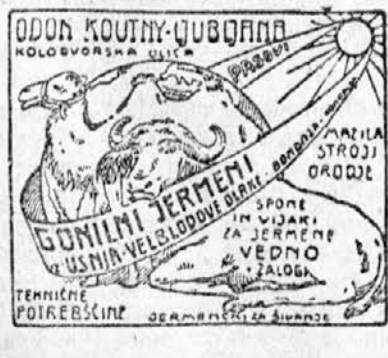
FR. ŠEVČIK, LJUBLJANA
ŽIDOVSKA ulica 8

Lesene
žeblice
za čevlje
— nudi —
tovarna „Zora“
: v Ljubljani :

NAPRODAJI Vino in žganje.

Pristno, od 5 Din. liter in naprej
prosto trošarine na Jesenicah

Ivan Poljšak,
Jesenice, hotel Pošta.

Zastopstva

samo velike zavorovalne družbe za Slovenijo išče dobro vpeljan gospod, zmožen razpredeliti zveze po celi Sloveniji. — Cenj. ponudbe pod »zastopstva« na Anončni zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna 5.

Prodam

zbrlko propagandnega materiala o Koroškem plebiscitu (ca. 700 komad) Cenj. ponudbe z natančno navedbo glede nakupa materiala pod »Zbirka« na An. zav. Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Les

okrogel, tesan, žagan, drva in oglja kupi v vsaki množini tržaška velefirma. — Ponudbe pod »Trinajesti«, na An. zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Menjalnica

št. 44/46 v Prešernovi ulici št. 44/46

prodaja in kupuje vse vrste Valut po najugodnejših cenah

REICHER & TURK

Proda se takoj

kleparska delavnica z vsemi stroji in orodjem.

Natančnejše podatke:

STUDENCI PRI MARIBORU,
Aleksandrova ul. 33.

PRESELITEV.

P. n. občinstvu naznanjam, da sem preselil svojo krojaško delavnico iz Rebra št. II na Tržaško c. 29 in se priporočam cenj. odjemalcem za nadaljno naklonjenost. **Franjo Malis**, diplomirani krojač, Ljubljana, Tržaška c. 29.

MOKO za krmu

ima v zalogi trvdka

Kmet & Co.,
Ljubljana, Gosposvetska
319 TELEFON 319

OBVESTILO.

P. n. odjemalce uljudno obveščam, da vodim dosedanja tvrdo Schwab & Bizjak radi izstopa mojega bivšega družabnika g. D. Bizjak-a že od meseca maja lanskega leta popolnoma samostojno ter bo obstojala trvdka za naprej samo pod imenom

Drago Schwab, Ljubljana.

Potrulil se bom i v nadalje cenj. odjemalce vsestransko zadovoljiti. K tvrdki spadajoči modni salon je pod spretnim vodstvom priznanega strokovnjaka g. Gombač-a, kateri si je pridobil z večletno prakso v inozemstvu vseh potrebnih zmožnostij. Priporočam se za nadaljno naklonjenost

z vsem spoštovanjem

Drago Schwab
Ljubljana, Dvorni trg 3.

Semmering

2 uri od Dunaja

Krasno pomladansko letovišče
za zdrave in bolnike

ODLIKOVANA TVORNICA

„MARASKINA“

I FINIH LIKERA

G. S. MATAVULJ

KR. DVORSKI LIFERANT

ŠIBENIK DALMACIJA

Brzjavi: DISTILERIJA.

Financirja (injo)

od K 50.000 naprej išče takoj za dobro vpeljani predmet, ki se potrebuje vsak dan. Želi se sotrudištvu. Taki, ki imajo kako malo skladišče ali lokal, imajo prednost. Ponudbe pod »Visoki dohodki« do 25. marca 1922 na upravo »Jugoslavije«.

Prva Odlikovana Dalmatinska Parna Destilatorija V. MORPURGO, SPLIT

Nagradena na svim izložbama največim odlikovanjima.

Rakije svake vrsti — Svetski „Maraschino“ — Ekstrakt od Maraske — Ekstrakt od Charry-Brandy — Cognac I^a Medicinal, p^rvorazredni produkt — Cognac Dalmatia vieaux, obljubljena marka — Cremes doubles, liker izvanredne finoče — Svakovrsni najfiniji liker — Esencije od punča — Sirupi od voća — Limunade
CENIK NA ZAHTEVI CENIK NA ZAHTEVI

M. KUŠTRIN LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „WALTER MARTINY“. Na razpolago je hidraulična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Telefon št. 538. Brzjavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20. Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 133. Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

Bukove, smrekove in hrastove

hlode

kupuje v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah
Ivan Šiška, tovarna parket in parna
Ljubljana, Metelkova ul. 4

Za prodati.

Lepa hiša s približno 1 oralom zemlje, 3 orali velikega gozda za posekati; ena hiša s kovačnico in z lepimi stavbnimi prostori, eventuelno primerni tudi za stavbo tovarne — prodaja se tudi posamezno. Oddaljeno je vse 1/4 ure hoda od MARIBORA. Ponudbe pri MARIJI RIEDL, POBREŽJE pri MARIBORU, Žrkov.ka cesta 21.

Inž. Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni
stavbni inženir
LJUBLJANA

Hilšerjeva ulica številka 5.

Specijel. stavbeno podjetje
za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe.

Izrada vodnih sil.

Popolnoma izvežban, prav priden

detajlist

z večletno prakso, špecerijske stroke za glavno trgovino se sprejme.

FRANC DOLENC, KRANJ.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih novih in že rabljenih

vreč in plaht.

Sprejmemo zastopnike z dobrimi referencami.

Ignac Bernfeld, Wien III, Rasumefskygasse 27.

Tračnice

Kratnice

Delniško društvo za prometne in
železniške potrebe
ZAGREB

Sajmište palača „Import-Export“
Telefon 3-81 i 21-48

Vozovi

Lokomotive

Zaupno mesto

išče bivši major, oženjen, iz stare hrvatske rodbine, več bančnih in trgovskih poslov (dvojno in ameriško knjigovodstvo), stenotipist, usposobljen v hrvatskem in nemškem jeziku ter nekoliko v francoščini. Dobiti želi službo

oskrbnika na večjem posestvu

ali zaupno mesto (podpora gospodarju) pri večjem podjetju. Soproga bi event. vodila gospodinjstvo.

Ponudbe se prosijo pod »Vertrauensposten 3435« na

Oesterr. Anzeigen-Gesellschaft Wien I., Riemergasse 9

ZA NAKUP
manufakturnega blaga
se priporoča občo znana trdka
R. Miklauc, Ljubljana
Lingerjeva ulica, Mestni trg, Pred Skofljo

FR. GOVEKAR „SVITANJE“

zgodovinski roman s šestimi ilustracijami se dobi v „Zvezni knjigarni“ v Ljubljani. Cena broširana Din. 20, vezana Din. 25.

Oglašujte v „Jugoslaviji“!

AUTOTAKSA
IVAN VOLKER MARIBOR
KERSNIKOVA ULICA št. 1. TELEFON št. 109.

Savska banka v Beogradu
Kralja Milana ul. 69 • • • • • Tel. 21-61, 19-88
ustanovljena 1. 1900, vplač. deln. glavnica 3.000.000.— Din.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje
sprejema vloge na knjižice proti ugodnemu obrestovanju, ter jih izplačuje brez odpovedi, otvarja tekoče račune, daje posojila, i. t. d.
Ima lasna skladišča, ter carinsko posredovalnico v bližini železniške proge ob Savi.
Blagovni oddelek
Uvoz — Izvoz deželnih pridelkov, kupuje in prodaja iste.

Rupci pozor! Rupci pozor!
Proda se enonadstropna hiša z 5 sobami in 2 lepima vrtoma na lepi legi v Ptuj. Cena ugodna. Natančneje poizvedbe v Ptuj, Muršičeva ulica št. 16.

Sedla, konjske opreme
ter vsakršno sedlarsko in jermenarsko blago dobavlja
Gabrijel Mikulanda
tovarn. izdelovanje sedl in konjske opreme
Telef. 3444 PRAGA III. Telef. 3444

Na prodaj sta malo rabljena, skoraj nova, čisto v dobrem stanju, dva avtomobila
En entonski Saurer-Lastauto 25—30 HP ter Autobus Raff 15—30 HP za 12—16 oseb. Proda takoj: F. Cater, Sv. Rupert, pošta Gomilsko pri Celju. Cena po dogovoru.

Ing. Heller, Linz a. D., Schmidtorstrasse Nr. 2.
Stroji za obdelavanje lesa
Polnojarmenik na valjar (Walzenvollgatter)
Žage (Sägeblätter)
Lokomotive
Motorji
Naprava vsakovrstnih žag :: Popravila.

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je
„Morana.“
„MORANA“ temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri Mar. Skrinjar, Trst, Via D. Castaldi 41. Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat. Išče se ZASTOPNIK za JUGOSLAVIJO. Ponudbe direktno na zgornji naslov.

POZORI!
Sivalni stroji so dospeli v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo, istotam za čevljarje in krojače.

Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra nasip.

Edvard Škopek
urar
Ljubljana, Mestni trg 8.
Velika zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optike. Lastna strokovna delavnice. Cene nizke.

Kostanjevles
prosto vagon in večje množine v gozdu kupi
J. Pogačnik, Ljubljana, Dalmatinova ulica 1./L.
Posredovalci se dobro plačajo.

TOVORNI AVTO

znamka Waff 2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$ t 35 HP
malo rabljen s popolnoma novo pneumatiko se proda.
Naslov pove A. Sušnik, anončna ekspedicija, Maribor, Slovenska ulica.

Dva mlada trgovca

dobro vpeljana pri vsakovrstnih trgovcih v Srbiji, Vojvodini, Bosni in Slavoniji, iščeta zastopstva proti proviziji od prvorazrednih trgovskih hiš in tovarn. Cenjene ponudbe na „Ladri“, Osijek I, Kokotova ulica br. 74.

V našem vzamem mlin
kl mora biti ob s'ani vodi dob oido.

Ponudbe pod „Mlin“, na podružnico „Jugoslavije“, v Celju.

Lisičje kože in kože divjačine sprejme v stroj, barvo in izdelavo

krznarstvo **ROT**, Ljubljana, Gradišče 7
kupi po najvišjih dnevnih cenah. Sprejema moderniziranje.

Parna žaga FRAN RAVNIKAR
mestni tesarski mojster
LJUBLJANA Linhartova ulica šte. 25
kupi po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hözl, Schwehofer, Stingl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD roj. LOLENC
Ljubljana, Hilsrjeva ulica šte. 5.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA, LJUBLJANA
Selenburgova ulica šte. 1.

Delniška glavica: K 20.000.000.—
Podružnice: Novo mesto, Rakov, Slovenjgradec

Rezervni zakladi: K 6.500.000.—
Telefoni št 146, 458
Brzojavke: ESKOMPTNA

Izvršuje vsa bančne posle najtočneje in najkulantneje.

ORIENT, med. trg. šped. in sklad. d. d. podružnica
Ljubljana, Sodna ulica št. 3
tel. Interurb. 463.

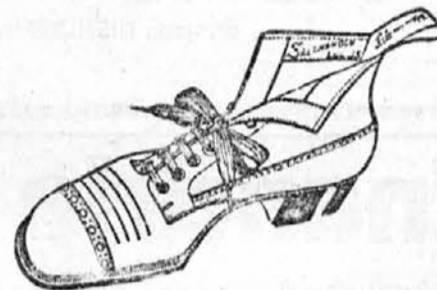
medn. transporti, zbirni promet, car. posred. ofic. šped. t. lesnih industrijev.

Ne zamudite prilike

ter si nabavite obutev katero vam nudi v veliki izbiri, po še starih, ugodnih nizkih cenah, dokler zaloga ne polde, trdka

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v Jugoslov. kreditnem zavodu v Ljubljani

r. z. z o. z.

Marijin trg šte. 8.

Podružnica v Murški Soboti.

Hranilne vloge na knjižice obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka, večje stalne vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu pa po dogovoru. Daje posojila na vknjižbo in poroke ter trgovske kredite.

Ustanovljen v septembru 1919.

Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.

Telefon št. 54.

Cekovni račun št. 11.323.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava: prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog. Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica šte. 19.

Jadranska banka Beograd.

Delniška glavica: Din 30.000.000. Rezerva: Din 15.000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

AFILIRANI ZAVOD:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLAND STREET,

NEW-YORK CITY.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA Prešernova ulica št. 50, (v lastnem poslopu.) LJUBLJANA

Brzojavke — KREDIT LJUBLJANA. — Telefon št. 40, 457, in 548

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits i. t. d.